د پوهنې وزارت

د تعلیمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساینس د مرکز معینیت
د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي
کتابونو د تالیف لوی ریاست

دریم ټولګی

ه لري
که منع

چاپ کال: ۱۳۹۰ هـ . ش.

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې وزارت
د تعليمي نصاب، د ښوونکو د روزنې
او د ساينس د مرکز معينيت
د تعليمي نصاب د پراختيا او درسي
کتابونو د تاليف لوی رياست

پښتو

دريم ټولګی

د چاپ کال: ۱۳۹۰ هـ . ش.

د کتاب د تألیف، څېړنې او تدقیق کمیټې

لیکوالان:

۱. د سرمؤلف مرستیال امین الله نژند د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي غړی.
۲. مؤلف عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست رئیس.

تایید او مطالعه:

ملي شورا

- د ولسي او مشرانو جرگو د دیني چارو، پوهنې او لوړو زده کړو د کمیسیونونو غړي.

د څېړنې او تدقیق کمېټې:

کابل پوهنتون:

- پوهندوی محمد رفیق رفیق د کابل پوهنتون د ژبو او ادبیاتو د پوهنځي د پښتو دیپارتمنت استاد.

علومو اکاډمي:

- سر څېړونکی عبدالواجد واجد د افغانستان د علومو د اکاډمۍ د ژبو او ادبیاتو د مرکز رئیس.

د پوهنې وزارت

- داکتر احسان الله ناشر د پوهنې وزارت د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
- الحاج عبدالاحد غزنیوال د پوهنې وزارت د علمي شورا کار کوونکی.
- د سر مؤلف مرستیال سید محمود کارگر د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنټ علمي او مسلکي غړی.
- د مؤلف مرستیاله فروزان خاموش د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو دیپارتمنت علمي او مسلکي غړې.

د کتاب ایډیټ کوونکي:

- د مؤلف مرستیال محمد عزیز تحریک د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونود تالیف ریاست د پښتو د پیارتمنټ آمر.
- د مؤلف مرستیال محمد سهراب دیدار د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست علمي غړی.
- د مؤلف مرستیال فیض الله فائیز د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف ریاست د ریسرچ دیپارتمنت علمي غړی.

انځورکوونکي:

نفیسه پوپلزۍ او حفیظ الله منیر.

د محتویاتو، دیني، فرهنگي او سیاسي برخو د څېړنې او کره کتنې کمېټې:

- ډاکتر عطاء الله واحدیار د پوهنې وزارت ستر سلاکار او د نشراتو رئیس.
- دوکتور محمد یوسف نیازي د پوهنې وزارت سلاکار.

د څېړنې او تدقیق د څارنې کمیټه:

- دکتور اسدالله محقق د تعلیمي نصاب د پراختیا، د ښوونکو د روزنې او د ساینس مرکز معین
- دکتور شېر علي ظریفي د تعلیمي نصاب د پراختیا د پروژې مسؤول
- د سرمؤلف مرستیال عبدالظاهر گلستاني د تعلیمي نصاب د پراختیا او درسي کتابونو د تالیف لوی رئیس

کمپوز او ډیزاین: نصرالدین (ناصر) او حمید الله (غفاري)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملي سرود

دا وطن افغانستان دی — دا عزت د هر افغان دی

کور د سولې کور د تورې — هر بچی یې قهرمان دی

دا وطن د ټولو کور دی — د بلوڅو د ازبکو

د پښتون او هزاره وو — د ترکمنو د تاجکو

ورسره عرب، ګوجر دي — پامیریان، نورستانیان

براهوي دي، قزلباش دي — هم ایماق، هم پشه یان

دا هیواد به تل ځلیږي — لکه لمر پر شنه آسمان

په سینه کې د آسیا به — لکه زړه وي جاویدان

نوم د حق مو دی رهبر — وایو الله اکبر وایو الله اکبر

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم الله الرحمن الرحیم

د پوهنې د وزير پيغام

گرانو ښوونکو او زده کوونکو،

ښوونه او روزنه د هر هېواد د پراختيا او پرمختگ بنسټ جوړوي. تعليمي نصاب د ښوونې او روزنې مهم توکی دی چې د علمي پرمختگ او ټولنې د اړتياوو له مخې رامنځته کيږي. څرگنده ده چې علمي پرمختگ او ټولنيزې اړتياوې تل د بدلون په حال کې وي. له دې امله لازمه ده چې تعليمي نصاب هم علمي او رغنده انکشاف ومومي. البته نه ښايي چې تعليمي نصاب د سياسي بدلونونو او د اشخاصو د نظريو او هيلو تابع شي.

دا کتاب چې نن ستاسو په لاس کې دی، پر همدې ارزښتونو چمتو او ترتيب شوی دی. علمي گټورې موضوعگانې پکې زياتې شوې دي. د زده کړې په بهير کې د زده کوونکو فعال ساتل د تدريسي پلان برخه گرځيدلې ده.

هيله من يم دا کتاب له لارښوونو او تعليمي پلان سره سم د فعالې زده کړې د ميتودونو د کارولو له لارې تدريس شي او د زده‌کوونکو ميندې او پلرونه هم د خپلو لوڼو او زامنو په باکيفيته ښوونه او روزنه کې پرله پسې گډه مرسته وکړي چې د پوهنې د نظام هيلې ترسره شي او زده‌کوونکو او هېواد ته ښې برياوې ور په برخه کړي.

زه پر دې ټکي پوره باور لرم چې زموږ گران استادان او ښوونکي د تعليمي نصاب په رغنده پلي کولو کې ستره دنده او دروند مسؤوليت لري.

د پوهنې وزارت تل زيار کاږي چې د پوهنې تعليمي نصاب د اسلام د سپېڅلي دين له بنسټونو، د وطن دوستی د پاک حس په ساتلو او علمي معيارونو سره سم د ټولنې د څرگندو اړتياوو له مخې پراختيا ومومي.

په دې ډگر کې د هېواد له ټولو علمي شخصيتونو، د ښوونې او روزنې له پوهانو او د زده‌کوونکو له ميندو او پلرونو څخه هيله لرم چې د خپلو نظريو او رغنده وړانديزونو له لارې زموږ له مؤلفانو سره د درسي کتابونو په لا ښه تاليف کې مرسته وکړي.

له ټولو هغو پوهانو څخه چې ددې کتاب په چمتو کولو او ترتيب کې يې مرسته کړې، له ملي او نړيوالو درنو موسسو، او نورو ملگرو هېوادونو څخه چې د نوي تعليمي نصاب په چمتو کولو او تدوين او د درسي کتابونو په چاپ او وېش کې يې مرسته کړې ده، مننه او درناوی کوم.

ومن الله التوفيق

فاروق وردگ

د افغانستان د اسلامي جمهوريت د پوهنې وزير

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب لړلیک

سرلیکونه	مخونه		سرلیکونه	مخونه
قرآن کریم	۱		نثر	۴۲
د حضرت محمد (ص) کوچنیوالی	۳		مکرجنه ګیدړه او ناپوه چرګ	۴۴
حضرت ابوبکر صدیق (رض)	۵		ماینونه	۴۶
د ښوونکي مقام	۷		ترافیکي لارښوونې	۴۸
ښه زده کوونکي	۹		رښتیا ویل	۵۰
ټوکه او کیسې	۱۱		روغتیا	۵۲
راځئ چې کتاب ولولو	۱۳		د چاپېریال د پاکوالي ساتنه	۵۴
قلم وایي	۱۵		زموږ چاپېریال	۵۶
د پوهولو او راپوهولو لارې چارې	۱۷		د سګرټ څکولو زیانونه	۵۸
د ناروغۍ رقعه	۱۹		چرچرک او مېږی	۶۰
ضروري رقعه	۲۰		د غاښونو ساتنه	۶۲
د ماشومانو لوبې	۲۱		د ملاریا ناروغي	۶۴
بریالی	۲۳		هیوادنۍ مینه	۶۶
د مور او پلار حقونه	۲۶		د غزني ښار	۶۸
د مور ورځ	۲۸		دوه اخترونه	۷۰
د لیک او لوست ارزښت	۳۰		د تګ راتګ وسیلې	۷۲
نظم	۳۲		جرګه	۷۴
څانځاني	۳۴		وزلوبه(بز کشي)	۷۶
هوښیاره نجلۍ	۳۶		د اوړي موسم	۷۸
د کور په کارونو کې مرسته	۳۸		باغوان	۸۰
خواخوږي	۴۰		د ونو ګټې	۸۲

(c) ketabton.com: The Digital Library

سرلیکونه	مخونه
د وخت ارزښت	۸۴
باران	۸۶
بزګر	۸۸
ترکاڼ	۹۰
تیلفون	۹۲
د الوتونکو وزرونه	۹۴
طبیعي شتمني	۹۶
کار او طبیعت	۹۸
ورمونه	۱۰۰
متلونه	۱۰۲
د مني موسم	۱۰۴
د ژمي موسم	۱۰۶
د اور ګټې او زیانونه	۱۰۸
الوتونکي مرغان	۱۱۰
ربښتینی هلک	۱۱۲
د کورني چرګانو ساتنه	۱۱۴
پر حیواناتو زړه سوی	۱۱۶
مرغان او دخالو جوړونه	۱۱۸
ښه کره وړه	۱۲۰
د شاتو مچۍ	۱۲۲
وریښم څرنګه لاس ته راځي	۱۲۴

سرلیکونه	مخونه
روغه جوړه	۱۲۶
د زرد آلو زړی	۱۲۸
زیار او هوسایي	۱۳۰
لیک نښې	۱۳۲
ساده کلمې	۱۳۴
مرکبې کلمې	۱۳۶
وروستاړي	۱۳۸
مختاړي	۱۴۰
عبارت او جمله	۱۴۲
جمله	۱۴۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی لوست

قرآن کریم

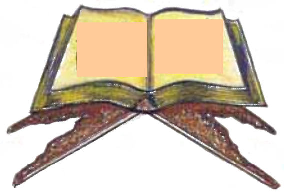

موخه: د متن لوستل، لیکل، د قرآن کریم په لاربښوونو باندې عمل کول او د نوو کلمو په معنا پوهیدل دي.

پو ښتنې:

۱. قرآن کریم پر کوم پیغمبر نازل شوی دی؟
۲. آیا ویلی شئ چې قرآن کریم څو آیتونه، څو منزلونه او څو سورې لري؟
۳.د قرآن کریم د تلاوت نه مخکې باید کوم ټکي په پام کې ونیول شي؟

قرآن کریم د خدای (ج) کتاب دی او د مسلمانانو د لاربښوونې لپاره پر حضرت محمد (ص) نازل شوی دی.

د قرآن کریم تلاوت او لوستل ځانګړی ثواب لري.

څوک چې قرآن کریم تلاوت کوي او یايې په لاس کې نیسي باید پــه اوداسه وي. ښه زده کوونکي همېشه د قرآن کریم تلاوت کوي، پــر لاربښوونو يې عمل کوي او دهغه ادب ساتي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

نازل : رالېږل شوی	ځانګړی : خاص
تلاوت : لوستل	درناوی : احترام

دزده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په وار سره دقرآن کريم لوست په لوړ آواز ولولي.
- د لانـــدې کلمو سمه معنا د درکړل شوي چوکاټ له کلمو څخه وټاکئ او بيا يې د کلمو تر څنګه په خپلو کتابچو کې وليکئ.

۱.تلاوت ________

۲.ځانګړي ________

۳.همېشه ________

تل، خاص،
دقرآن کريم لوستل

د لاندې کلمو مفرد شکل په خپلو کتابچو کې وليکئ.

جمع	مفرد
آيتونه	آيت
مسلمانان	
سورې	
ادبونه	

کورنۍ دنده:

- لاندې جملو کې تش ځايونه په مناسبو کلمو ډک کړئ!
- (قرآن کريم،حضرت محمد (ص)، خدای(ج))
- قرآنکريم د__________ کتاب دی او د مسلمانانو د لارښوونې لپاره پر _______نازل شوی دی.
- د ______ تلاوت او لوستل ځانګړي ادبونه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوهم لوست

د حضرت محمد(ص) کوچنیوالی

موخه: د متن لوستل، لیکل، د نوو کلمو په معناوو پوهېدل، د حضرت محمد(ص) د لوړ شخصیت پېژندل او د هغه په کړو وړو عمل کول دي.

پو ښتنې:

۱. تاسې د حضرت محمد (ص) په هکله څه ویلی شئ، خپل معلومات نورو ته وړاندې کړئ!

۲. په پورتني عکس کې کوم زیارت وینئ؟

زموږ پیغمبر حضرت محمد(ص) له کوچنیوالي څخه د ښو او نیکو اخلاقو څښتن و. حضرت محمد (ص) به د خپلو همزولو له کورنیو سره پېر درناوي چلند کاوه. له دی کبله دده نیکه (عبدالمطلب) ورته تل دځوی خطاب کاوه او په هغه باندې ډېر ګران و. همدا رنګه د ده تره (ابوطالب) هم په ده باندې ډېر پام کاوه او د خپلو اولادونو په شان ورته ګران و. حضرت محمد(ص) هم د مشرانو درناوی او عزت کاوه او له هغوی سره یې دکور او کورنه بهر په کارونو کې مرسته کوله، ځکه هغوی ته د زړه له کومي ګران و. که څه هم دی یتیم و خو دخپل نیکه او تره په شفقت او مهربانۍ کې یې د پلا رمینه تر لاسه کړې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معنا ګانې:

پیغمبر :	پیغام وړونکی
بې وزله :	غریب
جامع :	یو نوم دی

د زده کوونکو فعالیتونه:

- له یو بل سره متن ولولئ.
- له تورو څخه کلمې جوړې او د چوکاټ په خالي ځایونو کې یې پــه خپلــو کتابچو کې ولیکئ.

ک+و+چ+ن+ي+و+ا + ل + ی =	کوچنیوالی
هـ+م+ز+و+ل+و=	
ج+ ا +م+ ع =	
هـ+ل+ک =	
پ+ ا+ ک =	

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي د ې په خپله خوښه د لوست درې کرښې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریم لوست

حضرت ابوبکر صدیق(رض)

موخه: د متن لوستل، لیکل، دحضرت ابوبکر صدیق (رض) دلوړ شخصیت پیژنـــدل او د هغه په کړووړو عمل کول او دنوو کلمو په معنا وپوهېدل دي.

پو ښـتنې:

۱. آیا د حضرت ابوبکر صدیق (رض) په هکله څه ویلی شئ؟

۲. د حضرت ابوبکر صدیق (رض) اصلي نوم څه دی؟

۳. حضرت ابوبکر صـــدیق (رض) د حـــضرت محمد(ص) خویم یار دی؟

حضرت ابوبکر صدیق (رض) د حضرت محمد (ص) لومړی یـــار و. اصلي نوم یې عبدالله، د پلار نوم یې (عثمان) او په ابو قحافه سره یې شهرت درلود.

د حضرت محمد(ص) له خوا ورته د صدیق لقب ورکړل شوی و. ابـــوبکر صدیق(رض) دیندار او د ښو کړووړو خاوند و. تل به یې له خلکو سره پـــه ورین تندي خبرې کولې. په خپلو دندو کې وفا دار او رښتینی و.ده خپل مال او شتمني د خدای (ج) په لاره کې ورکوله. او له بې وزلو سره یې د خپـــل توان په اندازې مرسته کوله. حضرت ابوبکر صدیق(رض) له کوچنیوالي څخه د حضرت محمد(ص) سره مینه درلوده، ناسته او ولاړه به یې ورسره کوله. کله چې حضرت محمد(ص) په پیغمبرۍ مبعوث شو، نو حـــضرت ابـــوبکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

صدیق(رض) لومړی سړی و، چې په حضرت محمد (ص) یې ایمان راوړ او د اسلام په مبارک دین مشرف شو. کله چې حضرت محمد(ص) لــه مکــې معظمې نه مدینې منورې ته هجرت کاوه دی یې د لارې ملګری و او همــدا راز په ټولو غزاګانو کې ور سره و. کوم وخت چې حضرت محمد(ص) لــه دې نړۍ څخه رحلت وکړ، نو حضرت ابوبکر صدیق (رض) د مــسلمانانو خلیفه وټاکل شو. دوه کاله او شپږ میاشتې یې خلافت وکړ او د ٦٣ کالو په عمر یې له دې دنیا څخه رحلت وکړ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- یو د بل په مرسته د لوست جملې په کرار سره ولــولئ. دحــضرت ابــوبکر صدیق(رض) د کړووړو په هکله له یو بل سره خبرې وکړئ.
- د لاندې کلمو سمه معنا له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو تر څنګ یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

– صدیق ______	– ورین ______	– هجرت ______	رښتینی، عزتمند، پراخ،
– مشرف ______	– بېوزله ______	مبعوث ______	بېلتون، غریب، لېږدېدنه

لاندې پوښتنو ته په شفاهي توګه ځوابونه ورکړئ.

۱. د حضرت ابوبکر صدیق (رض) د پلار نوم څه و او په څه باندې مشهور و؟

۲. د حضرت محمد (ص) لومړی یار څوک و؟

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځایونه په سمو کلمو سره ډک او پــه خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

۱. حضرت ابوبکر صدیق (رض) د حضرت محمد (ص) لومړی ______ و.

۲. ابوبکر صدیق (رض) دینداره او د ______ خاوند و.

(c) ketabton.com: The Digital Library

خلورم لوست

د ښوونکي مقام

موخه: د ښوونکي په درناوي او دهغه د دندې په ارزښت پوهېدل او د دې متن سم لوستل، ليکل او د نوو کلمو په معنا پوهېدل دي.

پو ښـتنې

۱. تاسې ليک او لوست له چا نه زده کوئ؟

۲. ښوونکی پر مورډ باندې ولې د مور او پلار په شان حق لري؟

۳. تاسې د خپل ښوونکي ورځ څه ډول لمانځئ؟

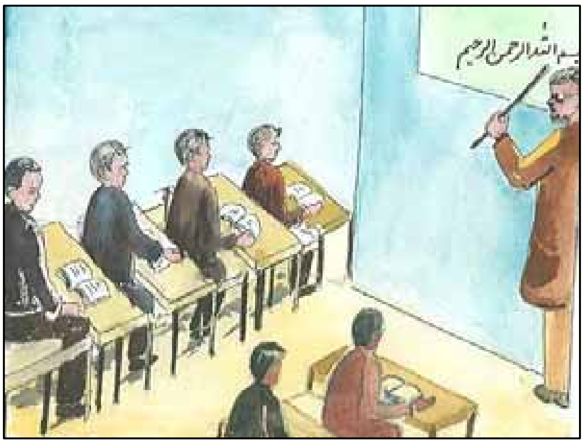

هغه څوک چې مونږ ته ليک او لوست را زده کوي، ښوونکی نومېږي. ښوونکی مونږ ته هره ورځ نوي معلومات راکوي. مونږ د نوي او سوکاله ژوند لپاره روزي، نو ښوونکی څکه د مور او پلار په شان په مونږ باندې حق لري. بايد درناوی يې وکړو او په لارښوونو يې عمل وکړو. د ښوونکي د مقام د درناوي په خاطر په ځينو هېوادونو کې يوه ورځ د ښوونکي د ورځې په نوم لمانځل کېږي. همدارنګه زمونږ په هېواد کې هم يوه ورځ د ښوونکي د ورځې په نامه شته، چې د زده کوونکو له خوا په خوشحالۍ اود ترانو په ويلو لمانځل کېږي. زده کوونکي د خپلو ښوونکو په ګډون مېلې جوړوي او په خوښۍ سره دغه ورځ تېروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

مقام :	منزلت
درناوی :	احترام
هېواد :	وطن

د زده کوونکو فعالیتونه:

- يو د بل په مرسته د متن جملې ولولئ؟
- د لاندې کلمو معناوې په چوکاټ کې له ليکل شوو کلمو څخه وټاکئ او بيا يې د کلمو تر څنګ په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

سوکاله:__________

درناوی:__________

ښوونکی:__________

احترام
آرامه
استاد

- زده کوونکي دې د متن د څو جملو املاء يو بل ته ووايي.

کورنۍ دنده:

- ګرانو زده کوونکو! د ښوونکي، ليک، لوست، درناوی کلمې لومړی په لنډوجملوکې وکاروئ.او بيا يې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم لوست

ښه زده کوونکي

موخه: د ښو زده کوونکو په ښو صفتونو پوهېدل. د هم وړوله (مترادفو) کلمو پېژندل او دهغو سمه کارونه او د دې شعر سم لوستل او سم لیکل دي.

پوښتنې:

۱. مورِ چا ته ښه زده کوونکی ویلی شو؟
۲. تاسي چې ښه زده کوونکي یاست څه باید وکړئ؟
۳. ستاسو له نظره ښه زده کوونکی باید کوم کارونه تر سره کړي؟

د مکتب ښه شاګردان یو — د هېواد ښکلي ګلان یو
په شوق وایو خپل درسونه — مورِ د پوهې مینان یو
مدام پام په کتابو کړو — د کتاب طرفداران یو
د لویانو کړو نمانځنه — د عالي خوي خاوندان یو
رښتیا وایو رښتیا اورو — په رښتیا پسې روان یو
مهال وېش سره سم درومو — همېشه وخت شناسان یو
ازموینې نه څنګ نه کړو — ښه داوړه په امتحان یو
هېڅ وخت چا سره جنګ نه کړو — یو د بل انډیوالان یو

د نژند یو مورِ ملګري
مینه ناک د خپل عرفان یو

محمد عثمان نژند

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د ښو زده کوونکو په اړه له یو بل سره خبرې وکړئ او بیا دې د هرې ډلې یو تن زده کوونکی د ټولګي مخې ته راشي او د ښه زده کوونکي د صفتونو په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.
- په لوستل شوي شعر کې هم وزنه کلمې پیدا کړئ لکه شاګردان،ګلان او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ.
- په لاندې چوکاټ کې مترادفې کلمې پیدا کړئ او د کرښې په واسطه یې په خپلو کتابچو کې سره ونښلوئ.

مکتب	امتحان
شاګردان	همېشه
ښکلي	زده کوونکي
مینه	وطن
هېواد	ښایسته
مدام	محبت
ازموینې	زحمت
زیار	ښوونځی

کورنۍ دنده:

- لاندې نیمګړې بیتونه د چوکاټ په مناسبو نیم بیتو سره بشپړ. او په کتابچو کې یې ولیکئ.
- د مکتب ښه شاګردان یو ______________
- په شوق وایو خپل درسونه ______________
- مدام پام په کتابو کړو ______________

مور د پوهې مینان یو
د هېواد ښکلي ګلان یو
د کتاب طرفداران یو

یادونه: مترادفې کلمې: هغه کلمې دي چې په معنا کې یو شی وي، په ښه او شکل کې سره توپیر ولري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږم لوست

ټوکه او کیسۍ

موخه: چې زده کوونکي د ټوکې او کیسۍ په معنا او مطلب پوه شي. ټوکې او کیسۍ سمې ولولي او ویې لیکي.

پوښتنې:

۱. ستاسو په نظر ټوکه او کیسۍ څه ته وايي؟
۲. تاسو کله له چا څخه ټوکې او کیسۍ اورېدلي دي؟
۳. څوک کولی شي چې یوه ټوکه او یا کیسۍ ووايي؟

یو مسافر سړی په ژمي کې له یوه کلي څخه تېرېده. د کلي سپي پرې را ټول شول. کله چې هغه تیږې ته لاس کړ، تیږه په ځمکه کې کلکه نښتې وه مسافر په زوره ناري کړې: دا څنګه کلی دی، چې سپي یې خوشې کړي او تیږې یې ترلي دي؟

کیسۍ

نه ګیدړ دی نه زمری   هسې ښکاري لکه سپی
د پسو او خرو دښمن دی   کوم حیوان د دې وطن دی

ووایئ دا څه شی دی؟   (ل، ی ، و، هـ   )

لغتونه او معناګاني:

ټوکه : خندا لرونکې خبرې یا فکاهي
نارې : غږونه

یادونه: کیسۍ د یوې پوښتنې او ځوابونې په توګه په شعر او نثر کې راوړل کېږي او مقابل لوری ځواب وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- یو د بل په مرسته د لوست متن په چوپتیا سره ولولئ!
- د مثال په ډول دې څو تنه زده کوونکي یوه یوه کیسۍ په ټولګي کې په لـــوړ اواز ولولي.

- په خپلو ډلوکې لاندې پوښتنو ته په شفاهي توګه ځوابونه ووایئ!

۱. مسافر له کوم ځایه تېرېده؟
۲. د کلي سپي ولې پر مسافر راټول شول؟
۳. مسافر څه شي ته لاس تیټ کړ؟
۴. د کلي په هکله یې د څه شي شکایت وکړ؟

- د لاندې کلمو لپاره دوه معنا ګانې درکړل شوې دي تاسې د کلمو سمه معنا په ګوته کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ.

الف: تیرېي	ډېري	لوټي
ب: ترڅنګ	خواته	مخامخ
ج: نارې	غږونه	خبرې

کورنۍ دنده:

– د ټوکې او کېسۍ متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط سره ولیکـــئ. او هم یوه ټوکه یا یوه کېسۍ له خپلې کورنۍ څخه زده کړئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووم لوست

راځئ چې کتاب ولولو

موخه: زده کوونکي وپوهيږي چې له هر څه نه کتاب ته زياته اړتيا لرو. همـــدا رنګه د کتاب په ارزښت پوهېدل، په لارښوونو يې عمل کول او ددې مـــتن ســـم لوستل او سم ليکل دي.

پو ښــتنې:

۱. کوم ډول کتابونه مو خوښيږي؟
۲. پرته له درسي کتابونو نور کوم کتابونه لولئ؟
۳. ستا سو له نظره د کتاب لوستل څه ګټه لري؟

کتاب ډېر ارزښت ناک شی دی. ځکه چې له لوستلو يې پوهه زده کـــوو. تاسې پوهېږئ، چې پيسې آخرخلاصيږي. خو د کتاب ګټې د ژوند تر پـــای پورې نه خلاصيږي. دوستانو! کتاب ولولئ! د کتاب هر توری، هره کلمه او هره جمله د مرغلرو په څېر ارزښت لري.

کتاب موږ ته ګټورې لارښوونې کوي او د ژوند له رازونو څخه مو خبروي.د هر څه په هکله معلومات راکوي. کتاب زموږ فکر په کار اچوي او لوستل يې د فکري ودې او پر مختګ سبب ګرځي، په يوازيتوب کې مو ډېر ښه ملګری هم دی. د کتاب کلمې او جملې بايد په ډېر غور سره ولولو. په معنــا يـــې وپوهيږو، پند ترې واخلو. په لارښوونو يې عمل وکړو. نو راځئ! چې کتاب ولولو، چې ګټورو لارښوونو او زده کړو په وسيله يې خپل ځان، کورنۍ او د خپل ګران هېواد خلکو ته خدمت وکړو.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لوست متن د یو بل په مرسته ولولئ.
- لاندې نیمګړې جملې په قوسونوکې دلیکل شویو مناسبو کلمو له مخې بشپړې کړئ.

– کتاب ډېر ارزښت ناک شی ________. (دی، ده)

– ځکه چې په لوستلو یې ________ زده کوو. (لوست، پوهه)

– دکتاب هر توری، هره کلمه او هره جمله د مرغلرو په څېر ارزښت ____________. (لري، ورکوي)

کورنۍ دنده:

– په خپلو کتابچو کې د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

– کتاب موږ ___ لارښوونه کوي.

– کتاب زموږ فکر په کار________.

– د کتاب کلمې او جملې باید په ډېر غور سره__________.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم لوست

د نی قلم وایي

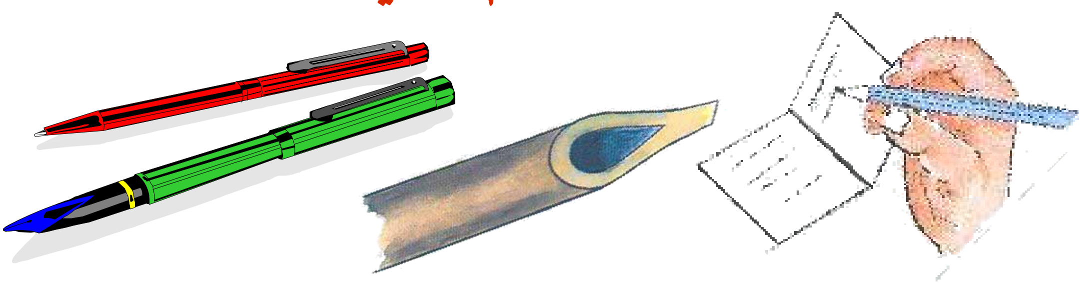

موخه: د قلم په ارزښت، ګټو او اړتیاو وپوهېدل او د دې لوست سم لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

۱. تاسې خپلې لیکنې په څه شي کوئ؟

۲. څو ډوله قلمونه پېژنئ نومونه یې واخلئ؟

د نی قلم وایي: زه په بېدیا او دښتو کې زرغونېږم. کله چې انسان وپېژندم د قلم په نوم یې یاد کړم. زه د پوهانو، عالمانو او ستاسو زده کوونکو د لیکلو وسیله یم. له یو لاس څخه بل لاس ته په درناوي ګرځم. ټول ژوند مې په محبت او عزت کې دی ځکه د پوهې پلویان خپل مطلب، ویناوې او غوښتنې زما په ژبه بیانوي.

لغتونه او معناګانې:

بېدیا :	دښتې
پوهان :	عالمان
عزت :	قدر
درمل:	دوا

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ او بیا له یو بل سره د متن په مطلب خبرې وکړئ. وروسته دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د قلم د ګټو په هکله دې خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.
- له لاندې ګډوډو کلمو څخه په خپلو کتابچو کې بشپړه جمله جوړه کړئ.

– وسیله یم، د لیکلو، او، ستاسو، زه، د پوهانو، عالمانو، زده کوونکو

- لاندې کلمې په څپو واړوئ!

قلم: ـقـلمـ   عزت: ________   لیکلو: ________

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لوستل شوی لوست په ښکلي خط سره ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم لوست

د پوهولو او را پوهولو لارې چارې

موخه: زده کوونکي د پوهولو او را پوهولو د مهارتونو په ارزښت او لارو چارو وپوهېږي اومتن سم ولولي او سم يې وليکي.

پو ښتنې:

۱. ستاسو په فکر پوهول او را پوهول څه شي ته وايي؟ خبرې پرې وکړئ!

۲. تاسې خپل مطلب نورو ته څرنګه ورپوهولی شئ؟

پوهونه او را پوهونه په بېلابېلو لارو چارو سره سرته رسېږي.

د دې لپاره چې د دوو انسانانو ترمنځ خبرې اترې په سمه توګه تر سره شي، نو بايد د مفاهمې له بېلابېلو لارو چارو څخه کار واخيستل شي. مفاهمــه د ستونزو د حل يوازينۍ لاره ده. د پوهولو او را پوهولو مهارتونه په شــفاهي ډول، د تليفون او انټرنېټ په وسيله او همدا رنګه د ليک د ډولونو په توګه تر سره کېږي.

د پوهولو او را پوهولو د اوسنيو وسايلو په وسيله د انسانانو ترمنځ اړيکــې ډېرې نژدې شوي او په ډېرو لرو هېوادونو او ځايونو کې انسانان کولی شي چې د اړتيا په وخت کې خپل مطلب او پيغام وليکي او يو بل ته يې واستوي.

لغتونه او معناګانې:

مفاهمه :	يو تربله پوهول را پوهول
اړتيا :	ضرورت
اړوند :	مربوط
اړيکې :	رابطې

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لوست متن یو د بل په مرسته ولولئ. او بیا د مفاهمې د ډولونو په هکله له یو بل سره خبرې وکړئ.
- په خپلو خبرو کې د مفاهمې ګټې بیان کړئ.
- د لاندې جملو تش ځایونه په قوسونو کې د مناسبو کلمو له مخې پــه خپلــو کتابچو کې ډک کړئ!

۱. پوهونه او را پوهونه په بېلابېلو ______ سره سرته رسېږي.
(لارو،طریقو)

۲. ددې لپاره چې د دوو انسانانو ترمنځ مفاهمه په سمه توګه پیل شي، نو باید د لاندې بېلابېلو __________ څخه کار واخیستل شي.
(لاروچارو، ډولونه)

- لاندې کلمو ته پام وکړئ او په تورو یې واړوئ!

الف: پ+ و+ ه + و+ن+ه = پوهونه　　　ب: خــ+ ب+ ر+ي= خبرې

مفاهمه_ انټرنېټ_ تلیفون_ اړتیا

کورنۍ دنده:

- ګرانو زده کوونکو! د لوستل شوي لوست له مخې څو کلمې وټاکئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې په څپو واړوئ.
- څو ډوله مفاهمه مو وپېژنده؟ ځواب یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم لوست

د ناروغۍ رقعه

موخه: چې زده کوونکي د ناروغۍ رقعه ولولي، ويې ليکي او د ناروغۍ په وخت کې خپل ښوونځي ته يوه رقعه واستوي. املاء، انشاء او ليک دود زده کړي.

پوښتني

۱. که چېرې څوک ناروغه شي ښوونځي ته څنګه خبر ورکوي؟
۲. ولې مورږ د ناروغۍ رقعه د ښوونځي اداري ته استوو؟

د ميرويس نيکه د ښوونځي ښاغلی سر ښوونکی صاحب!

زه بريالی د خوشحال زوی، د دريم ټولګي زده کوونکی د ناروغۍ له امله ښوونځي ته د زده کړې لپاره درتلی نه شم. په ډېر درناوي له تاسو څخه هيله لرم چې ما د سوبتيا په کتاب کې ناسوب ونه ګڼئ.

په درناوي

نېټه / /

د زده کوونکي لاسليک ( )

لغتونه او معناګاني:

سوبتيا :	حاضري
ناسوب :	غيرحاضر

د زده کوونکو فعاليتونه:

- د ناروغۍ رقعه يو له بل سره ولولئ!
- زده کوونکي دې يو بل ته د ناروغۍ رقعه املا ووايي.
- د ناروغۍ رقعه له ياده زده کړئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ.

کورنۍ دنده:

– يوه د ناروغۍ رقعه په خپل نوم په خپلو کتابچو کې وليکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

ضروري رقعه

موخه: د ضروري رقعي د ليکنې په هدف او مطلب، وپوهېږي. همدارنګه له يـاده يــې وليکي

پوښتنې:

١. تاسو د کوم ضروری کار په پيدا کېدو سره خپل ښوونځي ته څنګه خبر ورکوئ؟
٢. ولې مور د ضروری رقعه د ښوونځي اداري ته استوو؟

د رحمان بابا د ښوونځي ښاغلى سرښوونکى صاحب!

زه سورګل د محمد ګل زوی، د دريم ټولګي زده کوونکى نن د يوه ضروري کار له امله، ښوونځي ته د زده کړې لپاره نه شم درتلى. په ډېر درناوي لــه تاسو څخه هيله لرم، چې د سوبتيا په کتاب کې ناسوب نه شم.

په درناوی

نېټه / /

د زده کوونکي لاسليک ( )

لغتونه او معناګانې:

اړتيا :	ضرورت
هيله :	اميد

د زده کوونکو فعاليتونه:

- زده کوونکي دې له يو بل سره ضروري رقعه ولولي.
- يو بل ته د ضروری رقعه املا وواياست!
- ضروري رقعه له يادو زده کړئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

کورنۍ دنده:

– په خپلو کتابچو کې په خپل نوم ضروري رقعه وليکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوولسم لوست

د ماشومانو لوبې

موخه: زده کوونکي دې دخپل هېواد ډول ډول لوبې وپېژني. د هغو په ګټو دې پوه شـــي او د لوست متن دې سم ولولي او سم يې وليکي.

پو ښـتنې:

۱. په انځورونو کې څه وينئ؟ خبرې پرې وکړئ!

۲. څو ډوله لوبې مو زده دي؟ نومونه يې واخلئ!

۳. لوبې څه ګټې لري؟

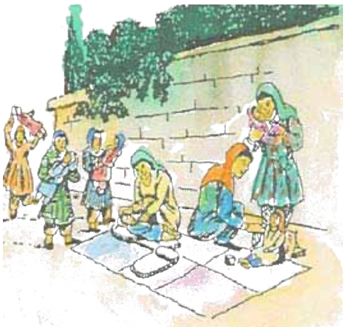

ماشومان ډول، ډول لوبې کوي .هغه لوبې، چې ماشومان يې په خپل منځ کې کوي زموږ وطنـــي لوبې دي.دغه لوبې د ګاډۍ چلولو، پټ پټانې يا پټونې، پهلوانې، چمبه وهلو، نانځکې کولو، جفت او تاق، لينده ويشتلو، بنګړي مات، ټاـــل اچولـــو، اکوبکو او داسې نورو لوبو څخه عبارت دي. هغه لوبې چې په بدني ډول تر سره کېږي د ماشومانو بدني پياوړتيا ته ګټه رسوي. او هغه لوبې چې په ذهني ډول تر سره کېږي ماشوم دلوبو کولو مهارتونوته هڅوي او روزل کېږي چې په خپله ټولنه کې خپل رول وپېژني، د مثال په توګه: د نانځکو کولو لوبـــه، زياتره نجونې په خپل منځ کې تر سره کوي، خو کله ښايي واړه هلکان هم په خپلو لوبو کې ګډون ته راوبولي. دوی سيوري ته په يوه ګوښه ځای کې کښېني اوکوره کې جوړوي. وړې توشکې او فرشونه پکې اواروي. بالښتونه يې غاړو ته ږدي او نانځکې پکې کېنوي.د لوبو نور شيان هم د کور په مناسبو ځايونو کې ځای په ځای کوي. نجونې خپلې ډلې په دوو برخو وېشي او په خپل منځ کې د دوو کورنيو په څېر چلند اوټګ راټګ کوي. يوه ډله له بلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه د يوې نانځکې غوښتنه کوي، بيا يې واده جوړوي او ترديې پورې چــې د ناوې د ورلو دود تر سره کوي. دا لوبه د ماشومانو لپاره ډېره په زړه پورې ده.ځکه چې ماشومان د کورنۍ ژوند لپاره روزل کېږي او خپل رول په ټولنه کې پېژني.

مآخذ: افغان اساسي قابليتونه، پښتو لپاره د زده کړې لازمي مواد.

لغتونه او معناګانې:

چمبه :	دايره
نانځکې :	ګوډۍ، ناوکۍ
پياوړی :	قوي
لوبې :	ساعت تېرې
دود :	رسم او رواج

د زده کوونکو فعاليتونه:

- متن په روانه توګه ولولئ او بيا د (چمبه، نانځکې، لوبې) کلمې په څېر واړوئ.
- ووايئ چې د لوست اصلي مطلب څه شی دی؟ سم ځواب ور په ګوته کړئ.
  او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.
  الف: د افغاني ماشومانو وطني لوبې دي.
  ب: د نانځکې لوبه ده.
  ج: لوبې او ساعت تېرې دي.
- د (چمبه، لوبې، نانځکې) کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ.

کورنۍ دنده:

- په خپلو کتابچو کې د لاندې جملو تش ځايونه د چوکاټ په مناسبو کلمو سره ډک کړئ.

فرشونه، لوبه، کوره کی، توشکې، هلکان

دا ________ زياتره نجونې په خپل منځ کې تر سـره کـوي خـو کلـه کلـه ښـايي واړه ________هم خپلو لوبو ته را وبولي. دوی سيورې ته په يـوه ګوښـه ځـای کـې کـښېني او ______ جوړوي. ورې ______ او ______ په کې اواروي بالښتونه يې غاړو تـه ږدي او نانځکې پکې کېنوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

بریالی

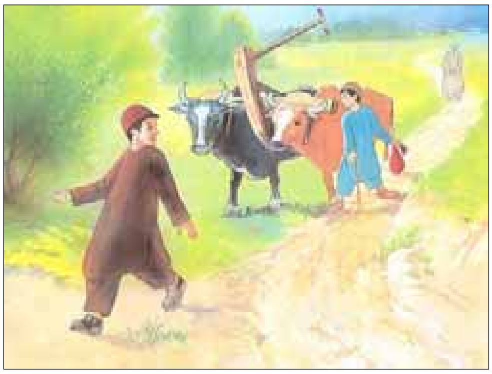

موخه: دکیسې، لوستل، لیکل، د ژوند دکړاوونو او سختیو په وړاندې د پیاوړي عزم، د صبر درلودل او د نا امیدۍ څخه د ځان ژغورل دي.

پوښتنې:

۱. تاسې د یوې داسې پېښې کیسه وکړئ چې ځوریدونکې او خپله مو لېدلې وي؟

۲.که چیرې یو معیوب ووینو دخپل وس په اندازې باید ور سره څه وکړو؟

یوې کورنۍ کې یو هلک اوسېده، چې بریالی نومېده. د بریالي کورنۍ ډېره بیوزلې وه. دده کوندې مور به د ګنډلو له لارې خپلو ماشومانو ته ډوډۍ پیدا کوله. د بریالي ماما،اکبر هم دخپلې خور له ستونزو څخه ډېر ځورېده، او له ځان ســره به یې ویل:«کــه د شــېلې څمکه خپلــې خورته ورکــړم ....؟» اکبر د شېلې څمکه خپلې خور ته ورکړه بریالی دخپل ماما په دې کار ډېرخوشحاله شو. بریالی او زمری چې سره ورونه وو یوه ورځ دواړه د یوې او غوآیانو د پیداکولو لپاره د ناظر کور ته ورغلل. ناظر د جبار خان غوایان دوی ته امانت ورکړل.دواړه ورونه د شــیلې د ځمکــې پــه لــور روان شول.بریالی او زمری په لاره روان وو چې خیر محمد اکا یې په مخه ورغی او هغوی ته یې داسې وویل :« په دې لاره مه ځئ چې د ماین خطر په کــې دی.» بریالي د خیر محمد اکا خبره ونه منله زمري هم د اکا خبره بریالي ته

(c) ketabton.com: The Digital Library

تکرار کړه، خو بریالی په قهر شو او زمری یې کورته ولېږه. بریالی یوازې د شېلې د ځمکې خواته لاړ. هلته لانه ورسیدلی چې د ماین د چاودنې سره ټپي شو د کلي خلک چې خبر شول. ټول د بریالي مرستې ته را ورسېدل او هغه یې روغتون ته بوت. ډېر سخت ټپي شوی و.

ډاکتر وویل:« چې ده ته وینه په کار ده ». هیچا هغه ته وینه نه ورکوله.

د بریالي مور حېرانه وه چې څه وکړي؟ کریم چې د بریالي له نږدې خپلوانو څخه و، بریالي ته یې خپله وینه ورکړه او له مرګ څخه وژغورل شو خو یوه پښه یې پرې شوه. د پښې پرې کیدو بریالی له ژوند څخه نا هیلي کړ.د هغه ناامیدۍ ټوله کورنۍ خواشیني کړې وه. مور یې ماما ته وویل:« چې وروره! بریالی به له دې نا امیدۍ څخه وژغورل شي؟» هغه به ورته ډاډ ورکاوه. یوه ورځ یې ماما بریالی له معیوبینو سره د مرستې مرکز ته بوت او مصنوعي پښه یې ورته جوړه کړله. هغه اوس کولی شي چې په لاره وګرځي. خو سره لـــه دې هم ځوریده او خپل ځان ورته نیمګړی ښکارېده. دی له وزګارتیا څخه ډېر زړه تنګی شوی و. زمري ورور یې ، دی له یوه ګنډونکي سره شـــاګرد کړ. له څه مودې وروسته بریالي ګنډل زده کړل. چې له دغې دندې سره یې بیا په خوشحالۍ خپل ژوند کاوه.

لغتونه او معناګانې:

بېوزلي :	غریبي
بیړه :	چابکي
مرستې :	کومکونه
ټپي :	زخمي یا ژوبل
خواشینی :	خپه
شېلۍ :	دخوړ هغه ځای چې سېلابونه پکې تېرېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

لاندې پوښتنو ته ځوابونه ورکړئ!

۱. د بریالي کورنۍ له کومې لارې څخه ژوند کاوه؟

۲. اکبر څوک و او ولې یې د بریالي له کورنۍ سره مرسته وکړه؟

۳. خیر محمد اکا زمري او بریالي ته څه وویل؟

۴. د شیلې ځمکې سره نږدې څه پېښه وشوه؟

۵. د ماین چاودنې له پېښې وروسته بریالی ولې ځورېده؟

٦. بریالي څه شی زده کړل؟

۷. بریالی اوس څه کار کوي؟

◆ زده کوونکي دې د کیسې د مطلب په هکله له یو بل سره خبرې وکړي او بیا دې د هرې ډلې یو تن راشي او د بریالي کیسه دې په لنډه توګه نورو ته ووایي.

دا لاندې کلمې او معناګانې په کتابچو کې ولیکئ او په جملو کې یې وکاروئ.

الف: عیبي، معیوب، عیب لرونکی

ب:ستونزې، مشکلات

ج: بېړه، عجله

د: ټپي، زخمي

کورنۍ دنده:

-زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځایونه د قوسونو په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

الف: دا هلک معیوب ______. (دی، دي)

ب:هغه هلکان معیوب______. (دي، دی)

ج: دا نجلۍ معیوبه________. (ده، دی)

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوارلسم لوست

د مور او پلار حقونه

موخه: دپلار او مورپه حقونو پوهېدل، له هغوی سره نیکي کول، له مفردو کلمو څخــه د جمعو کلمو جوړول او د متن سم لوستل او سم لیکل دي.

پو ښــتنې:

۱. مورډ ولې د مور او پلار خدمت کوو؟

۲. تاسې له مور او پلار سره په کارونو کې څه ډول مرسته کوئ؟

د مور او پلار کلمې ډېرې خوږې دي. د مور او پلار درناوی او لــه دوی سره نیکي کول، د مسلمانۍ له ښو اخلاقو څخه دي. خدای(ج) فرمایلي دي: « تاسو د مور او پلار په مخ کې (اف) هم مه وایاست. چې زړه یې له تاسو څخه نا راضه او خپه نشي.» کله چې د مور او پلار په مخ کې (اُف) ویل هم لازم نه وي نوموږ باید له هغو ټولو چارو څخه ځان وســاتو، چــې د دوی د خپګان سبب کېږي. له مور او پلار سره باید په ډېرې نرمۍ او ادب خبرې وکړو، همدا راز رسول الله (ص) د مور او پلار په اړه داســې فرمــایي:« دالله(ج) رضا د مور او پلار په رضا کې ده » یعني که له چا څخه مور او پلار خوښ او خوشحاله وي الله (ج) به هم ور څخه خوښ او راضي وي خو که له چا څخه مور او پلار نا راضه وي، الله (ج) به هم ور څخه ناراضه وي، نــو غوره دا ده چې موږ د مور او پلار سره ښه چلند وکړو. په مینه اواحترام د هغوی خدمت وکړو او تل یې دعا واخلو چې نیکمرغي مو په برخه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې له یو بل سره د مور او پلار د حقونو په هکله خبرې وکړئ او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي اوپه دې هکله چې په کور کې له مور اوپلار سره کومې مرستې کوي خبرې وکړي.

- د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

– خدای(ج) فرمایلي دي: تاسو د مور او پلار په مخ کې (اُف) هم ________.
(مه وآیاست، مه باسئ)

– د الله(ج) رضا د مور او پلار په رضا کې ___ . (ده، دی)

- زده کوونکي دې په ګروپونو وویشل شي او د چوکاټ کلمې دې په خپلو کتابچو کې هیجا کړي.

نېکي، نې + کي
پلار
درناوی
آزار
مرسته

کورنۍ دنده:

– د مور او پلار د حقونو په هکله دوه لنډې جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځلسم لوست

د مور ورځ

موخه: د مور د ورځې د لمانځلو په هکله معلومات ورکول ، د مفرد او جمع کلمو پېژندل او ددې متن سم لوستل او سم لیکل دي.

پو ښتنې:

۱. د مور د لمانځلو د ورځې په هکله څه ویلی شئ؟
۲. آیا تاسوکله د مور ورځ لمانځلې ده؟ که مو لمانځلې وي په څه ډول؟
۳. تاسې د مور د لمانځلو په ورځ خپلې مور ته څه شی اخلئ؟

افسانه او زلمی خور او ورور دي. دواړه په درېیم ټولګي کې زده کړه کوي. دوی چې کله ښوونځي ته ځي، پلار یې هغوی ته دوې دوې افغانۍ ورکوي. زلمي خپلې پیسې لګولې، خو افسانې یوه افغانۍ لګوله او یوه افغانۍ یې ساتله. کله چې د مور ورځ رانژدې شوه، افسانې خپلې مورته یوه ښایسته د ګلانو ګېډۍ د ګلانو له پلورنځي څخه واخېسته او ددې ورځې په نمانځلو کې یې خپلې مور ته ډالۍ کړه. بیا یې خپلې مورته د دغې ورځې مبارکي وویلـــه او د مور لاسونه یې ښکل کړل. مور یې د افسانې مخ ښکل کړ او خوشـــحاله شوه. زلمي چې پیسې لګولې وې او خپلې مور ته یې هېڅ هم نه و اخیستي، پر خپلو کړو ډېر پښېمانه و. پرېکړه یې وکړه، چې نور به هېڅکله بې ځایه پیسې نه لګوي.

لغتونه او معناګانې:

ښایسته : ښکلې	ښکل : مچې
ګېډۍ : کوده	پرېکړه : فیصله
ډالۍ : تحفه	

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې د مور د ورځې د لمانځلو په اړه له یو بل سره خبرې وکړئ او بیا د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشئ او په دې هکله خپل معلومات نورو ته وړاندې کړئ.
- د چوکاټ د مفردو کلمو سره د جمع کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

مفرد	جمع
مور	میندې
ورځ	
خور	
ورور	
مخ	

کور ته دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د (مور، خـــور، ورور، ورځ) کلمې ولیکي او بیا دې په لنډو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپاړلسم لوست

د لیک او لوست ارزښت

موخه: د لیک او لوست په ارزښت پوهېدل اوهم وپوهیږي چې لیک او لوست د ژوند لــه لومړنیو اړتیاوو څخه دی. همدا رنګه په لوست کې د مترادفو کلمو په نښه کول او لوستل دي.

پوښتنې:

۱. د لیک او لوست زده کړه څه ګټې لري؟
۲. لیک او لوست ولې او څه ارزښت لري؟
۳. مورږ ولې لیک اولوست زده کوو؟

جبار خان به تل د لیک او لوست د زده کړې مخالفت کاوه، خپلــه لــور سپوږمۍ یې ښوونځي ته هم نه پرېښوده. یوه ورځ جبار خان او د هغه زوی ایمل د چکر وهلو شوق وکړ. دواړه په آس سپاره شول او چکر وهلو تــه ووتل. ایمل قلم او کاغذ هم له ځانه سره واخیستل. جبار خان او ایمل دواړه له خپل کلي څخه لیرې په یوې هدیره کې له آس نه لاندې وغورځېــدل. د جبار خان پښه ژوبله شوه او په لاره تلی نه شو. د ماښــام تیــاره ورو، ورو خورېده. جبار خان هک پک و چې څه وکړي. ایمل خپل پلار ته وویل: «چې هېڅ اندېښنه مه کوه زه به کور ته لیک ولیکم» ایمل یو لیک لیکي. د آس په تندي یې څړوي او آس کور ته لیږي، سپوږمۍ چې په کور کې د آس په تندي لیک ویني. سمدلاسه یې اخلي او هغه خپلې کورنۍ ته لولي. کورنۍ یــې د کلي خلک خبروي. کلیوال ورځي او هغوی ژغوري. جبار خان له دې پېښې څخه وروسته وغوښتل چې ایمل ته سوغات ورکړي، خو ایمل د سوغات پر ځای د خپلې خور سپوږمۍ ښوونځي ته بیرته شاملېدل غواړي. جبار خان چې د لیک اولوست ارزښت په سترګو ولیده نو خپلې لور ته یې د ښوونځي د بیر ته شاملېدو اجازه ورکړه سپوږمۍ له خپل پلار نه ډېره خوشحاله شوه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- لوست په لوړ آواز ولولئ او په خپلو ګروپونو کې د لوست د مطلب په هکله له یو بل سره خبرې وکړئ او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.
- لاندې مترادفې کلمې د کرښې په وسیله سره په خپلو کتابچو کې ونښلوئ.

تل	بچېدل
سوغات	زخمي
ژوبله	تحفه
ژغورل	همېشه

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

الف: جبار خان اکا تل د لیک او لوست د زده کړې __________.

ب: دوی له خپل کلي څخه لیرې په هدیره کې له آس نه لاندې ________.

ج: جبار خان اکا له دې پیښې څخه وروسته خپلې لـــور_______ تـــه د ښوونځي د تلو _____ ورکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظم

چې د غره په څوکه لمر شي راښکاره
لوی واړه یې شي د مخ په ننداره

موخه: د نظم پېژندل، د نظم لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

۱. د پورتني چوکاټ په منځ کې څه لیکل شوي دي؟ څو ک یې لولي؟

۲. تاسې نظم پېژنئ؟

نظم: هغه وینا او لیکنه ده چې وزن او وزن لرونکې کلمې ولري. نظم له یوه بیت، دوو بیتونو او یا زیاتو بیتونو څخه جوړېږي. لکه لاندې:

څلوریزه:

چې د غره په څوکه لمر شي راښکاره
لوی واړه یې شي د مخ په ننداره
ماشومان ژر روانېږي ښوونځي ته
هر څوک خپل کار پسې درومي دوباره

خو دا څلور بیته نظم دی:

سوله

ته کوتره یې د سولې — **بشر سولې ته رابولې**
تل د سولې نښانه یې — **د ژوند لوړه ترانه یې**
په هر چا باندې یې ګرانه — **ټول خوښې غواړي له تانه**
سر لوړې د ټول جهان یې — **د انسان د ژوند ارمان یې**

کارګر

بیت: د نظم هغه برخه چې له دوو مصرعو څخه جوړه شوې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

سوله :	روغه جوړه
ارمان :	هیله، امید

دزده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې لوستل شوی نظم له یو بل سره ولولي.
- په ګروپیزه توګه په نظمونوکې هموزنه کلمې پیدا کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.
- زده کوونکي دې له یو بل سره د نظم په مفهوم او معنا خبرې وکړي او نظمونه دې په یاد زده کړي.

کورنۍ دنده:

ګرانو زده کوونکو!

– لوستل شوي نظمونه په یاد زده کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتلسم لوست

ځانځاني

موخه: د شعرلوستل، ليکل، د ځانځاني په مفهوم او د هغه په زيانونو پوهېدل او په شعر کې د متضادو کلمو پېژندل دي.

پو ښتنې:

۱. انځور ته وګورئ او خبرې پرې وکړئ!
۲. ولې شئ چې ځانځاني څه ته وايي؟
۳. ځانځاني ولې ښه کار نه دی؟

دوې مرغۍ مې وليدلې — په خپل منځ کې چغېدلې
چغو پغ يې سره تود شو — يو له بله نرېدې شولې
آخر دواړو جنګ شروع کړ — پښې پنجې يې لګولې
کولوله لکه پنډوسکې — پاس په ځمکه ولوېدلې
پيشو غلې هلته ناسته — دواړه يې غبرګې ونيولې
غليم دواړه ځانځانۍ کې — په مزه مزه خوړلې

ځانځاني د ځان بلا ده
دا خبره ما منلې

روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګاني

ځانځاني : ځان ستاينه يا خود خواهي	غلي : آرامه
جنګ : جګړه	غليم : دښمن

د زده کوونکو فعاليتونه:

- نظم ولولئ او په خپلو ګروپونو کې د شعر د مطلب په هکله خبرې وکړئ. او بيا دې د هر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي د شعر مطلب دې نورو ته څرګند کړي.
- لاندې کلمو ته متضادې کلمې له چوکاټ څخه وټاکئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.

ليرې، لاندې، دلته، دوست، يووالى

الف: جنګ سوله ب: نږدې____ ج:پاس______

د:هلته______ هـ: غليم______ و:ځانځاني______

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د مرغۍ، جنګ، ځانځاني او پېشو له کلمو څخه په خپلو کتابچو کې جملې جوړې کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هوښیاره نجلۍ

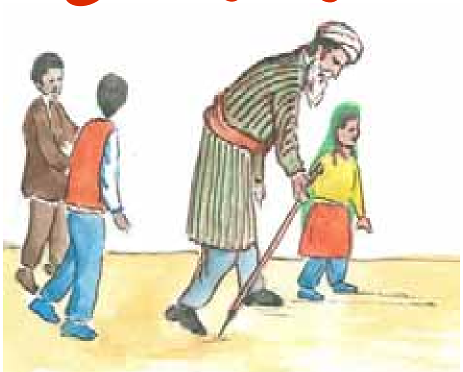

موخه: د مرستې په ارزښت پوهېدل، له بې وزلو او سپین ږیرو سره مرسته کول او د دغه متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

۱. که یو سپین ږیری او یا کوم معیوب غواړي چې د سړک څخه تېر شي تاسې له هغوی سره څه کولی شئ؟

۲. ستاسو په نظر له سپین ږیرو او معیوبو خلکو سره مرسته کول څه ډول کار دی؟

صابره چې په دریم ټولګي کې زده کړه کوي. یوه ورځ چې د ښوونځي په لور روانه وه، یو سپین ږیری یې ولید، چې د سړک په خوا کې ولاړ دی. غوښتل یې له سړک نه تېر شي، خو پـه سـړک د مـوټرو او بایسکلونو د تګ راتګ له امله نه شو تېریدی. د صابرې چې ورته پام شو، ژر یې ځان سپین ږیري ته ور ورساوه، هغه یې د لاسه ونیـو او د سړک څخه یې تېر کړ. سپین ږیری له صابرې څخه ډېر خوشـحال شو او ورته یې وویل: «لورې! پاک خدای (ج) دې همېشه بریالۍ لره.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

سپین ږیری	زوړ، د زیات عمر خاوند
همېشه	تل
بریالی	کامیابه

د زده کوونکو فعالیتونه:

- لوست په لوړ آواز ولولئ!
- زده کوونکي دې په ګروپونو کې د مرستې په هکله له یو بل سره خبرې وکړي بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د لوست مطلب دې په لنډه توګه نورو ته ووایي.
- لاندې جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او تش ځایونه یې په مناسبو کلمو سره ډک کړئ!

صابره چې په __________ ټولګي کې زده کړه کوي.

یو سپین ږیری سړی یې ولید چې __________ په خوا کې ولاړ دی.

غوښتل یې چې د سړک خخه __________ شي.

دصابرې چې ورته پام شو ژر یې ځان وررساوه __________ یې دلاسه ونیو او د سړک څخه یې تېر کړ.

کورنۍ دنده:

- په خپلو کتابچو کې د (مرسته، سپین ږیری، سړک) کلمې په لنډو جملو کې وکاروئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کور په کارونو کې مرسته

موخه: د متن سم لوستل، لیکل، په متن کې د نومونو پېژندل او د مرستې په ارزښت او ګټو پوهېدل او له خپلې کورنۍ سره په چارو کې مرسته کول دي.

پو ښتنې:

١. تاسې له مور او پلار سره په کارونو کې څه ډول مرستې کوئ؟

٢. ستاسو په نظر مرسته او همکاري څه ګټې لري؟

زرغونه د احمد خور ده. دوی چې یوه ورځ له ښوونځي نه کورته راغلل، ګوري چې مور او پلار یې په کور کې نشته. احمد، زرغونې ته وویل: « هو! مور او پلار مو حتمي د غنمو لو ته تللي دي.» زرغونې وویل: « ډوډۍ به وخورو، زه او ته به هم ور پسې د غنمو لو ته لاړ شو او هلته به د مورجانې او پلار جان سره مرسته وکړو.» احمد وویل: « ډېره ښه خبره دې وکړه لاړ به شو.» زرغونه او احمد د ډوډۍ له خوړلو وروسته د غنمو پټيو ته لاړل. ګوري چې پلار یې لو کوي او مور یې د غنمو وړې ټولوي. خور او ورور هم لستوڼي بډ وهل، او د غنمو د وړو په ټولولو یې پیل وکړ. پلار او مور یې په دې کار ډېر خوښ شول. سربېره پردې چې له خپل کار نه یې د ستړیا احساس ونه کړ. په خپل ګډ کار سره یې د غنمو لو په ښه توګه پای ته ورساوه. ښه زده کوونکي تل له مور او پلار سره په کارونو کې برخه اخلي او له هغوی سره مرسته کوي.

لغتونه او معناګانې:

مرسته : کومک
ګله : یوځای
لو : رېبل

دزده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې د لوست متن په چوپتیا سره ولولي.
- څو زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي او د لوست مطلب دې د کیسې په توګه نورو ته ووايي.او هم دې له خپلې کورنۍ سره د مرستې کولو خبرې وکړي.
- د چوکاټ له تورو څخه په خپلو کتابچو کې په عمودي او افقي توګه کلمې جوړې کړئ.

				م
ل	ل	غ	ا	ر
		ن		س
		م		ت
		و		ه

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچوکې دلاندې جملو تش ځایونه د قوسونو په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

۱. زرغونه د احمد ______ ده. (خور، وریره)

۲. دوی چې یوه ورځ د ________ څخه کور ته راغلل. (ښوونځي، ټولګي)

۳. زرغونې وویل، ډوډۍ به وخورو، زه او ته به هم ورپسې د ______ لو ته ولاړ شو. (غنمو، جوارو)

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو ويشتم لوست

خواخوږي

موخه: د متن سم لوستل ، ليکل او د خواخوږي په معنا پوهېدل او لــه نــورو ســره د خواخوږي درلودل دي.

پو ښتني:

١.که څوک له يوې پېښې سره مخامخ شي تاسي له هغه سره څه کوئ؟
٢.آيا کوم وخت مو له چا سره خواخوږي کړې ده؟

يوه ورځ اجمل د ښوونځي په لور روان و. په لاره يې يو پنځه کلن هلک وليد، چې ناڅاپه يې په زړه کې څه وګرځېدل او په ځغاسته شو. خوځو ګامه لانه و تللی، چې پښه يې له ډبرې سره ونښته، په ځمکه ولويد او په ژړا شو.

اجمل چې د هغه لويدلو او ژړا ته پام شو. زړه يې پرې وسوځيد. خپل لاسي بکس يې په ځمکه کېښود. هغه يې له ځمکې څخه راپورته کړ. کالي يې په کرار سره وروڅنډل. څرنګه چې هغه په زوره لويدلی و، لاسونه او ځنګنونه يې ژوبل شوي وو، له ډېر درد او سوي څخه يې ژړل. اجمل د لاسونو څخه ونيو او په ډېره مينه يې ورته وويل: خير دی وروروجانه مه ژاړه! لاسونه او ځنګنونه به دې ښه شي! بيا يې اوښکې ور پاکې کړې. کوچني هلک چې د اجمل مهرباني او خواخوږي وليده خپل درد يې هېر کړ. او له اجمل څخه يې مننه وکړه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

خواخوږي :	همدردي، زړه خوږي
مننه :	کور ودانی
ځنډول :	ټکان ورکول
ناڅاپه :	بې خبره
ځغاسته :	منډه

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لاندې کلمو سمه معنا د چوکاټ څخه وټاکئ او د کلمو تر څنګه يې په کتابچو کې ولیکئ.

منډه – ژوبل – زیات – تیرې – وړوکی

ځغاسته:______ ډېرې:______ زخمي:______ ډېر:______ کوچنی:______

- د لوست د متن په اړه له یو بل سره خبرې وکړئ او بیا څو زده کوونکي د لوست د مطلب په اړه خپل معلومات وړاندې کړئ.
- دوه دوه زده کوونکي دې د تختې مخې ته راشي یو بل ته دې د لوست له مخې املا ووایي.

کورنی دنده:

– لاندې کلمې لومړی په کتابچو کې ولیکئ بیا د هرې کلمې توري وشمېرئ. او د کرښو لاندې يې ولیکئ.

اجمل ، روان ، هلک ، څمکه ، ژړا ، لاسونه
۴

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه ویشتم لوست

نثر

موخه: د نثر پېژندل، د نظم سره د هغه توپير، لوستل او ليکل دي.

پو ښـتنې:

۱. تاسې نثر پېژنئ؟

۲. ستاسو په نظر نثر څه ته وايي؟

نثر څه ته وايي؟ نثر هغه وينا او ليکنې ته وايي چې وزن لرونکې کلمې و نه لري. لکه زموږ ورځنۍ خبرې اترې.

يوه ورځ يو سړی ډاکټر ته ورغی، ورته يې ويل: ګېډه مې خوږېږي، ډاکټر وويل:« نن دې څه خوړلي دي؟» ناروغ وويل: « سـوې ډوډۍ مې خوړلې وه.» ډاکټر ورته د سترګو درمل ورکړ. ناروغ پوښتنه وکـړه: زما خو ګېډه درد کوي تا ولې د سترګو درمل راکړ؟ ډاکټر وويل: «که چېرې ستا سترګې روغې وای نو تا به هېڅکلـه سـوې ډوډۍ نه خوړه.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې یو د بل په مرسته لوستل شوی متن ولولي.
- زده کوونکي دې د نثر لنډ تعریف په یاد زده کړي.
- زده کوونکي دې یوبل ته د متن له مخې املا ووایي.
- زده کوونکي دې د نثر او نظم ترمنځ توپیر بیان کړي.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې جملې ولیکي او تش ځایونه دې په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

یوه ورځ یو سړی ________ ته ولاړ او ویې ویل، ګېډه مې خوږېږي.

ډاکټر وویل، نن دې څه ________ دي؟

ناروغ وویل، ________ډوډۍ مې خوړلې ده.

ډاکټرورته د ________ درمل ورکړ.

ناروغ پوښتنه وکړه. زما خوګېډه دردکوي تا ولې د سترګو______ راکړه؟

ډاکټر وویل، کــه چېرې ستا سترګې روغې وای نو تا به هــېڅــکله سوې ډوډۍ ________.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروېشتم لوست

مکرجنه ګیدړه او ناپوه چرګ

موخه: زده کوونکي دې لوست ولولي، سم دې يې وليکي او په دې پوه شي چې مکـــر او فريب ښه کارونه نه دي او بايد څوک پرې ونه غولېږي.

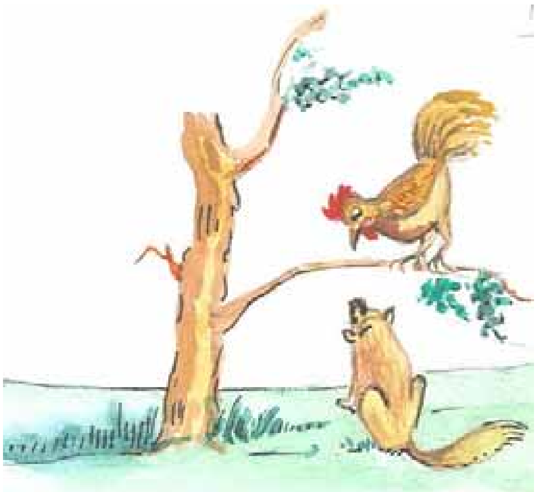

پو ښـتني:

۱. په پورتني انځور کې څه وينئ؟
۲. تاسو ګیدړه لیدلې ده؟ خبرې پرې وکړئ!
۳. په تېر کال کې مو کوم ژوي او مرغان
وپېژندل نومونه يې واخلئ؟

يوه ورځ د يوه کلي تر څنګ ګيدړه روانه وه، يو چرګ يې د ونې په ښاخ وليد، سمدلاسه ودرېده او په ډېر مکر يې د چرګ درناوی وکړ او ورته يې وويل: زه ستاپلار او ټول قوم پېژنم، پلار به دې په ډېر خواږه غږآذان کاوه چې په نړۍ کې دغه شان خوږ آذان د بل چا نه و.

که چېرې ته هم يو وار بانګ وکړې او کاشکې! ستاآواز هم ستا د پلار په شان خوږ وي. چرګ د ګيدړې په دې مکر وغولېده آذان يې وکړ. ناڅاپه ګيدړې پرې ور ټوپ کړ او چرګ يې ونيوه چرګ د خپلې ناپوهۍ له امله دګيدړې ښکار شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې

مکر :	چل او فریب
کاشکې :	افسوس
نړۍ :	جهان

کیسۍ

ځناور دی وېـــروونـــکی　　　د چرګانو غـــلا کـــوونکی
ډېر له سپو نه ډارېدونکی　　　څوک د دې دی، پېژندونکی؟

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې لوست په لوړ آواز ولولي.
- زده کوونکي دې لاندې کلمې په څپو واړوي.

نړۍ: نـــ ـ ړۍ

درناوی ________ شان ____________ آذان ________

ناپوهۍ ________ ګېدړه ____________

- کیسۍ ولولئ بیا یې ځواب په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

کور نۍ دنده:

– لوستل شوی متن په خپلو کتابچو کې په ښکلي خط ولیکئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماینونه

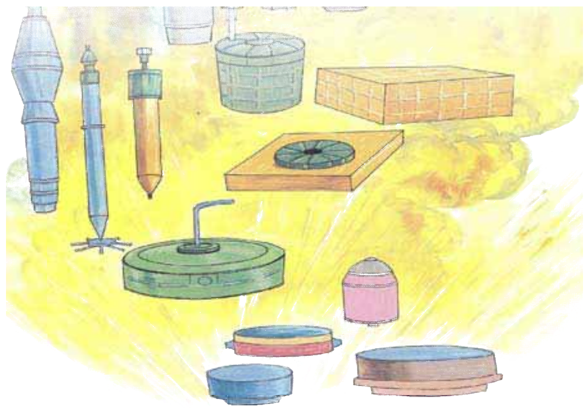

موخه: د ماینونو پېژندل ، د هغو له خطرونو څخه خبرېدل او دځان د ساتلو په لارو چارو پوهېدل او د دې متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنې:

۱. تاسې ماین پېژنئ؟ ۲. هغه ولې خطر لري؟

۳. تاسې څوک لیدلي چې د ماین له چاودنې څخه معیوب او یا مړ شوی وي؟

ماین د خلکو پټ دښمن دی. له بده مرغه زموږ په ګران هېواد کې ډېر ماینونه تر ځمکې لاندې ښخ پاتې دي. دا ماینونه په تېرو جګړو کــې ځای په ځای شوي دي. ماینونه بېلابېل ډولونه لري . ځینې یې د موټرو او ټانکونو پر ضد او ځینې یې هم د انسانانود تباهۍ لپاره دي. زموږ په هېواد کې زیات شمېر خلک د ماین د چاودنې په واسطه معیوب او یا هم وژل شوي. ماینونه د لوبو د سامان په بڼه هم په ځینو ځایونو کــې تیت او خواره شوي او که څوک لاس ور وړي نو هغه چوي، ســړی معیوب اوعیبي کوي او یا یې هم وژني. یو شمېر هغه ځایونه چې ماینونه په کې شته، د ماین پاکانو له خوا په نښه شوي دي، نو خلکو ته په کار دي. هغه ځایونه چې په سره رنګ سره په نښه شوي دي په پام کــې

وساتي،اوهلته تګ او راتګ ونه کړي چې خطر لري.او مور زده کوونکو ته لازمه ده چې له دې ډول ځايونو څخه ځان لېرې وساتو.

لغتونه او معناګانې:

پټ :	ناځرګند
بده مرغه :	بدبخته
ماين :	چاودېدونکي شيان

د زده کوونکو فعاليتونه:

- د هرې ډلې څخه دې يو يو زده کوونکی د ټولګي مخې ته راشي او لوست دې په لوړ آواز ولولي.
- د لاندې چوکاټ متضادې کلمې په خپلو کتابچو کې وليکئ او بيا يې د کرښې په واسطې سره ونښلوئ.

پټ	لر
دښمن	دلته
هلته	دوست
ډېر	ښکاره

کورنۍ دنده:

- لاندې جملې په خپلو کتابچو کې وليکئ اوتش ځايونه يې په مناسبو کلمو سره ډک کړئ

الف: ماين د خلکو پټ دښمن______.(دی، ده)

ب:زمونږ په هېواد کې ډېر ماينونه تر ځمکې لاندې ښخ پاتې ______.(دي، وي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترافیکي لارښوونې

موخه: د ترافیکي اشارو پېژندل، په ارزښت او اړتیا یې پوهېدل او د متن لوستل او لیکل دي.

پو ښتنې:

۱. په پورتنیو انځورونو کې څه وینئ؟ خبرې پرې وکړئ!

۲. که وغواړئ له سړک څخه تېر شئ باید څه شی په پام کې ونیسئ؟

ګرانو زده کوونکو! هر کله چې تاسې ښار، بازار، او یا نورو ځایونو ته غواړئ لاړ شئ پام وکړئ! چې هلته ډېر موټرونه او بایسکلونه هرې خواته تګ او راتګ کوي. نو په کار ده چې هېڅ وخت د سړکونو په منځ کې تګ او راتګ ونه کړئ، چې دا کار خطر لري. کېدی شي چې خدای مه کړه موټر مو ووهي. همدا رنګه کله چې د سړک له یوې خوا څخه بلې خوا ته تېرېږئ لومړی باید د سړک دواړو خواووته وګورئ، چې موټر او نور وسایل نه وي. بیا په احتیاط او پوره پاملرنې له سړک څخه تېر شئ. همدا راز ماشومانو ته لازمه ده، چې د سړکونو څخه د تېریدلو په وخت کې د ترافیک څخه مرسته وغواړي. د سړکونو په غاړو کې ځینې نښې شته، چې هره نښه یې د لارویو او موټر چلوونکو لپاره ښه اوځانګړې لارښوونه ده. دا نښې د ترافیکي نښو په نامه یادېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځينې ترافيکي نښې دادي:

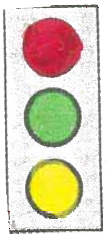

سور څراغ

شين څراغ

ژېړ څراغ

له سړک څخه د تېرېدو نښه

دپام کولو نښه

د نه تم کېدو نښه

د بس د تم ځای نښه

د موټرو د تم ځای نښه

د زده کوونکو فعاليتونه:

- زده کوونکي دې لوست په لوړ آواز ولولي.
- زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې د ترافيکي اشارو د ګټو په هکله له يو بل سره خبرې وکړي او بيا دې د هر ګروپ يو کس د ټولګي مخې ته راشي د ترافيکي اشارو په هکله دې نورو ته معلومات ورکړي.
- په خپلو کتابچو کې د لاندې چوکاټ انځور او نښې وکاږئ او بيا يې نومونه له مناسبو انځورونو سره د کرښې په واسطه ونښلوئ؟

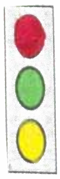

شين

سور

ژېړ

د بس تم ځای

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د سور، شين او ژېړ کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

رښتیا ویل

موخه: زده کوونکي د رښتيا په ارزښت او ګټو پوه او رښتيا ويل د ځان عادت وګرځوي. د دروغو په زيانونو باندې هم وپوهېږي.

پو ښتنې:

١. آيا رښتيا ويل ښه او غوره کار دی؟
٢. تاسو پوهېږئ رښتيا ويونکوته خلک په کومه سترګه ګوري؟
٣. خلک ولې د دروغجن سړي په خبرو باندې باور نه کوي؟

هغه څه چې په خلکو کې د انسان عزت او اعتبار ساتي، هغه رښتيا ويل او له دروغو څخه ډډه کول دي. لکه چې وايي هر اوم شی پخېږي، خو انسان چې خام شي بيا نه پخېږي. دلته د انسان له خامۍ څخه مطلب دروغ ويل او د خلکو نه باوردی.که څوک يو ځل په دروغومشهور شو، نود هغه بيا رښتيا خبرې هم څوک نه مني او باور ورباندې نه کوي. څه ښه وايي چې د مرغلرې يو آب دی او چې آب ترې تويې شي بيا هېڅ ارزښت نه لري. د انسانانو عزت او درناوی هم دهغو په ښو او لوړو کړو وړو کې دی. په دروغو سره يې لکه د مرغلرې آب توييږي.

د دروغجن سړي په مينه او دوستۍ هم څوک باور نه کوي. همدغه سبب دی چې دروغجن سړی دوست نه شي پيدا کولی. وګورئ د يوه چرګ په بانګ باندې خلک له خوبه را پاڅېږي او باور ورباندې کوي، خو د دروغجن سړي په لوړه او قول څوک باور نه کوي. نو ويلی شو چې دروغجن سړی په ټولنه کې هېڅ قدر او اعتبار نه لري. دروغ ويل ډېر ژر څرګندېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په دې اړه يو متل دی چې (د دروغو مزل لنډ دی). که څوک غواړي چې په ژوند کې بريالی شي، خلک ورباندې باور ولري، نو په کارده چې تل رښتيا ووايي اوځان په رښتيا ويلو عادت کړي.
نوګرانو زده کوونکو! تاسو هم تل له خپلې کورنۍ او نورو ټولو خلکو سره رښتيا واياست او رښتينی چلند وکړئ. چې د خلکو د اعتبار وړ وګرځئ.

لغتونه او معناګانې:

خام :	اومه
ډوه :	ځان ساتل
څرګندېږي :	معلومېږي

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې د لوست متن په لوړ آواز ولولي.
- د لاندې چوکاټ له کلمو څخه د جملو تش ځايونه ډک او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ.

اعتبار،	دي،	نه مني،	مرغلره

– هغه څه چې په خلکو کې د انسان عزت او ______ ساتي، هغه رښتيا ويل او له دروغو څخه دځان ساتل ______.
– که څوک يو ځل په دروغو مشهور شو، د هغه رښتيا خبره هـم بيـا څوک ______.
– خبره او وينا هم لکه ________ ده.

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې په لنډو جملوکې وکاروي.
(اومه، ارزښت، رښتيا)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه ويشتم لوست

روغتيا

موخه: چي زده کوونکي د روغتيا ساتنې په ګټو او ارزښتونو پوه شي. خپل بـدن پـاک وساتي او د دې شعر د لوستلو او ليکلو مهارتونه تر لاسه کړي.

پو ښـتنې:

۱. د تاسو په فکر که څوک خپل بدن تل پاک وساتي د هغه روغتيا به څرنګه وي؟

۲. د روغتيا دساتنې په برخه کې مونږ بايد څه وکړو؟

۳. که چېرې خپلې روغتيا ته پاملرنه ونه کړو څه به پېښ شي؟

زمـــا روغتيا خوښه ده — تازه هوا خــوښه ده
لوبې مستي کـــومــه — زما ښکلا خوښه ده
ځکه ځان پاک ساتمه — حد د خوراک ساتمه
ځان له مچانو ساتـــم — ځان له بـــدانو ساتم
مچ ميکروبونه راوړي — ځان له ټــګانو ساتم
ځکه خوشحاله يـــمه — خلاص له جنجاله يمه

اروانباد غلام حضرت روغمن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- لوست یو د بل په مرسته ولولئ!
- زده کوونکي دې دخپل ځان د پاکوالي په اړه په وار سره خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې (د روغتیا، هوا، ښکلا، پاک، خوراک، خوشحاله)کلمې په خپلو کتابچو کې په تورو باندې واړوي.

لکه ر ــ و ــ غ ــ ت ــ ی ــا (روغتیا)

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لاندې کلموته لنډې جملې جوړې کړي.
- روغتیا– هوا – پاک

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته ویشتم لوست

د چاپېريال د پاکوالي ساتنه

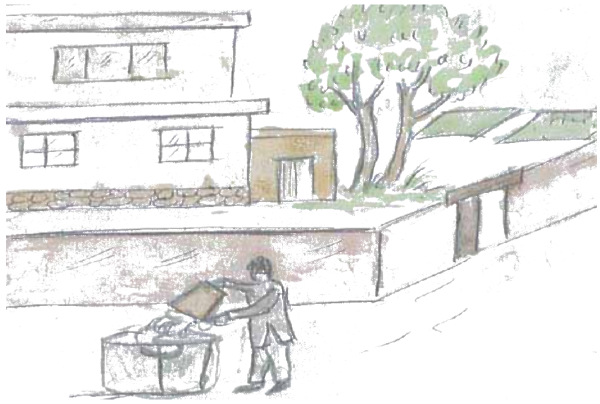

موخه: د خځلو د ځای پېژندل، د نويو کلمو په معنا پوهېدل اوددغه متن سم لوستل اوسم ليکل دي.

پوښتنې:

۱. ستاسو په نظر که د خوړو او ميوو پوستکي په ټاکلي ځای کې وانه چول شي څه پېښېږي؟

۲. د چټليو د مخنيوي په خاطر بايد کوم ټکي په پام کې ونيسو؟

که غواړو چې روغتيا مو ښه وي او ناروغه نشو څه بايد وکړو؟ د خپل ځان، کورنۍ ، او د چاپېريال پاکوالي ته بايد ډېره پاملرنه ولرو. هر کله چې غواړو خواړه او مېوې وخورو، لومړی خواړه او مېوې بايد په پاکو اوبو ومينځو او بيا يې وخورو چې ناروغه نشو. همدا راز د مېوو اودخوړو پوټکي بايد په ټاکليو اومناسبوځايونوکې واچوو. که چېرې د خوړو پوټکي په لارې واچوو، نه يوازې دا چې په دې کارسره زموږ د چاپېريال پاکوالی کمېږي، بلکې دا کار بيا د ډېرو ناروغيو لامل هم ګرځي. نو په کار دا ده چې تل دخپل چاپېريال پاکوالي ته پاملرنه وکړو.د مېوو د پوټکو او د نورو شيانو د بې ځايه اچولو څخه ډډه وکړو، ترڅو دژوند چاپېريال مو پاک او روغتيا مو تل په برخه وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

چاپېريال :	شاوخوا
پوټکي :	د مېوو پوستکي

د زده کوونکو فعاليتونه:

- د لوست متن يو له بل سره ولولئ!
- زده کوونکي دې يو بل ته دلوستل شوي متن څو جملې املاء ووايي.
- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د پوستکي، مېوې، روغتيا، کلمې پــه تورو باندې واړوي.
- څو زده کوونکي دې په خپل وار د خځلو د بې ځايه اچولو په اړه خبرې وکړي.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د متن لوستل شوې برخه په ښکلي خط سره وليکي.

نه ویشتم لوست

زمونږ چاپېریال

موخه: چې زده کوونکي خپل چاپېریال وپېژني، د چاپېریال د لوبو مېـدانونو، سـاعت تېرې وسایلو په ساتلو او ارزښت پوه شي او دا متن سم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې:

۱. ستاسو په نظر چاپېریال څه ته وايي؟
۲. خدای (ج) زمونږ په چاپېریال کې کوم شیان زمونږ د ګټې لپاره پیدا کړي دي؟
۳. تاسې په خپل کلي کې د لوبو کولو لپاره پارک او د لوبو وسایل لرئ؟
۴. تاسې د خپل کلي یا چاپېریال ساتنې ته څه ډول پاملرنه کوئ؟

په کوم ځای کې چې مونږ ژوند کوو. هغه د چاپېریال په نوم یادېږي. زمونږ په چاپېریال کې خاورې، ډبرې، اوبه، ونې، بوټي، غلې، مېوې،څاروي، او الوتونکي شته دي. دا ټول شیان خدای (ج) زمونږ د ګټې اخیستنې لپاره پیدا کړي دي. ترڅو له دغو ټولو نعمتونو څخه سـمه ګټه واخلو. نو مونږ ته لازمه ده چې د خپل چاپېریال سمسورتیا او پـاک ساتنې ته ډېره پاملرنه وکړو. ځکه چې په طبیعت کې دا ټـول شـیان ځانګړې ښه والي او ارزښتونه لري. په چاپېریال کې ونې او ګلان هوا پاکه او ستره ساتي. د پاکې هوا تنفس کول بدن ته ګټه رسوي او انسان له ناروغیو څخه ژغوري.

همدا راز باید په ټاکلي وخت سره ونو او ګلانو ته اوبه ورکړو. دهغو پالنه وکړو او پرې نږدو چې څوک یې ښاخونه مات کړي.

سربېره پر دې هغه دلوبو وسایل چې په پارکونوکې زمونږ د لوبـو او دچاپېریال د ښایست لپاره دي په سمه توګه ترې کار واخلو،او ورتـه

(c) ketabton.com: The Digital Library

زيان ونه رسوو، ښه زده کوونکي تل د خپل چاپېريال په ساتنه کې ښه پاملرنه کوي او له خپل چاپېريال څخه په سمه توګه ګټه اخلي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

- په خپلو ګروپونو کې د لوست متن ولولئ. او د پارکونو، د لوبو د ښيانو څخه د سمي ګټې اخيستو په اړه له يو بل سره خبرې وکړئ او بيا د هر ګروپ يو تن دې د ټولګي مخې ته راشي او د چاپېريال په اړه دې خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.
- د لاندې چوکاټ د جمع کلمو مفرد شکل د کلمو ترڅنګ په خپلو کتابچو کې وليکئ.

جمع	مفرد
ډبرې	ډبره
ونې	
مېوې	
نعمتونه	

کورنۍ دنده:

- له لاندې کلمو څخه هغه کلمې په ګوته کړئ چې زموږ په چاپېريال کې پيدا کېږي او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ! (څاروي، تېږې خاوره، اوبه، ونې، ځمکه، ډېر، ټول)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیرشم لوست

د سګرټ څکولو زیانونه

موخه: د سګرټو په زیانونو پوهېدل، ځان ترې ساتل او ددې متن لوستل او لیکل دي.

پو ښتنې:

۱. څه فکر کوئ چې سګرټ څکول کومې ناروغۍ رامنځ ته کوي؟
۲. څوک چې سګرټ څکوي د هغو روغتیا به څرنګه وي؟
۳. ویلی شئ چې د ناروغیو تر څنګ د سګرټ څکول نور کوم زیانونه لري او خلک ولې ترې کرکه کوي؟

سګرټ څکول د انسان لپاره زیان لري. سګرټ څکول د سږو او زړه لپاره ډېر خطرناک دي. هغه څوک چې سګرټ څکوي ډېر ژر به د زړه او سږیو په ناروغیو اخته شي، داسې کسان تل ټوخېږي. سګرټ نه یوازې دا چې روغتیا لپاره ضرر رسوي، بلکې اقتصادي تاوان هم لري او پیسې پرې مصرف کېږي. همدا راز د سګرټو په څکولو کې نورو خلکو ته هم زیان رسېږي، دا ځکه هغه لوګی چې د سګرټ څکوونکي له خولې څخه راوځي نورو ته هم تاوان رسوي. همدا راز که چېرې امېندواره ښځه سګرټ وڅکوي ماشوم ته یې هم د زیان رسېدو امکان شته. نو لازمه ده هغه څوک چې سګرټ څکوي ځانونه دې ترې په کلکه وژغوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- یو د بل په مرسته د لوست متن ولولئ. او بیا دې څو زده کوونکي د ټولګي مخې ته په وار سره راشي او د سګرټ څکولو د زیانونو په اړه دې خبرې وکړي.
- د لاندې کلمو مناسبه معنا له چوکاټ څخه وټاکئ او د کلمو تر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

الف: سږي: ________

ب: زیان: ________

ج: ماشوم: ________

کوچنی
تاوان
ششونه

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د سګرټ، روغتیا، ضرر، کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

یو دېرشم لوست

چرچرک او مېږی

موخه: د وخت بې کاره تېرولو په زیانونو پوهېدل، له وخت څخه په سمه توګه ګټه اخیستل او ددې کیسې لوستل او لیکل دي.

پو ښتنې:

۱. آیا تاسې خپل وخت بیکاره تېروئ او که په کار او زیار کې یې تیروئ؟
۲.ستاسو په نظر خپل وخت بې ځایه تېرول څه زیان لري؟
۳.ستاسو په فکر څوک چې په خپلو کارونو کې زیار باسي ژوند به یې څه ډول وي؟

یوه مېږي په اوړي کې ډېر زیار ایسته. ده به د ژمي لپاره خواړه برابرول، چرچرک د ونې په ښاخ ناست و او سندرې یې ویلې، په دې وخت کې یې مېږی ولید،نو داسې یې ورته وویل: (ای ملګریه! څومره زیار باسې؟) مېږي ورته وویل:(څه، څه ته دې خپلې سندرې وایه، ما پرېږده چې خپل کار وکړم) چرچرک سندرې ویلې او په خوښۍ یې شپې او ورځې تېرولې. ژمی را ورسېد او چرچرک چې خواړه نه درلودل، نو له مېږي څخه یې خواړه وغوښتل. مېږي ورته وویل:(تا خو د کار وخت په سندرو او ترانو تېر کړ او ما په ډېره خوارۍ د ژمي لپاره خواړه را ټول کړل). چرچرک په دې خبره غلی شو. مېږي بیا ورته وویل: (څرنګه چې په اوړي کې دې سندرې ویلې، اوس نڅا کوه!).

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ!
- د متن په مطلب له يو بل سره خبرې وکړئ او بيا دې دهر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي د متن د مطلب په اړه دې خبرې وکړي اوهم دې د کېسې لنډيزخپلو ټولګيوالو ته ووايي.
- د چوکاټ د ورکړل شويو کلمو هم معنا کلمې د کرښې په واسطه سره ونښلوئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ.

اوړی	تيارول
زيار	بدلې
سندرې	زحمت
برابرول	دوبی

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لاندې جملو تش ځايونه د قوسونو په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

الف: په ا وړي کې يو ______ ډېر زيار ايسته. (مېږي، مچۍ)

ب: چرچرک ____ ويلې او په خوښۍ يې شپې او ورځې تېرولې. (سندرې، بدلې)

د غاښونو ساتنه

موخه: دمتن سم لوستل، ليکل، د غاښونو د روغتيا په ارزښت او ګټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

۱. روغ او جوړ غاښونه څه ګټې لري؟
۲. تاسې د خپلو غاښونو د ساتنې لپاره بايد څه وکړئ؟
۳. په غاښونو باندې د کلکو شيانو ماتول کوم زيانونه لري؟

د ملالۍ غاښ خوږېده پلار يې د غاښونو کلينيک ته بوتلـــه. ډاکتـــر چې کله د ملالۍ غاښونه وليدل نو پوښتنه يې ترې وکړه: (په غاښونو دې څه مات کړي دي؟ ملالۍ ځواب ورکړ: پرون مې بادام پرې ماتول چې پاسنی غاښ مې په درد شو. ډاکتر ورته وويل: (هېڅکله په غاښونو کلک شيان مه ماتوه، ځکه د کلکو شيانو ماتول غاښونه زيانمن کوي، غاښونه د خوړو د ژولو لپاره يوه ډېره ارزښت ناکه وســيله ده، کـــه غاښونه مو روغ نه وي خواړه نشو ژوولی.
مورږ بايد دخپلو غاښونو ښه ساتنه وکړو.) ډاکتر بيا تـــرې وپوښـــتل: غاښونه پرې مينځې؟ ملالۍ ځواب ورکړ (هو، هره شپه مخکې له ويده کېدو څخه يې مينځم.) بيايې ملالۍ ته وويل: ډېر ښه، نو مورږ ته په کار دي چې د خپلو غاښونو ښه ساتنه وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

او پلار ته یې وویل چې د دغې نسخې درمل واخله او په وخت سره دې مخکې له ډوډۍ خوړلو څخه وخوري. پلار یې د ډاکټر له لارښوونې څخه ډېر خوشحال شو اوخپلې لور ته یې وویل: د ډاکټرصاحب لارښوونې همېشه په پام کې ونیسه، ترڅو د غاښونو په ناروغۍ اخته نه شې.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ او د غاښونو دارزښت په اړه له یو بل سره خبرې وکړئ او بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د خپلو غاښونود ارزښت په اړه دې معلومات وړاندې کړي.
- لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او بیا یې په لنډو جملو کې وکاروئ

(غاښونه– کلک شیان – مینځم)

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست د متن له مخې څلور کرښې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ملاريا ناروغي

موخه: د متن لوستل، ليکل او د زده کوونکو پوهېدل، چې د ملاريا ناروغي د ماشـــې د چيچلو په وسيله انسان ته لېږدول کېږي. او د مخنيوي لپاره يې بايد ولاړې او ناپاکه اوبه له منځه يوړل شي.

پوښتنې:

۱. د ملاريا ناروغي څه ډول ناروغي ده؟
۲. دا ناروغي له څه شي څخه انسان ته پيدا کېږي؟
۳. مخکې له دې چې څوک د ملاريا په ناروغۍ اخته شي، څه ډول بايـــد له هغې څخه ځان وساتي؟

د ملاريا نـــاروغي د مياشـــې د چيچلو په وسيله انسان تـــه لېږدول کېـــږي. دا ماشـــې د انافيل په نامه يادېږي چې پـــه ولاړو اوبو، ډنډونو، تودو سيمو کې ژوند کوي. هلته هګۍ اچوي، د ملاريا ناروغي په اوړي او منې کې ډېره زياته وي. د ملاريا د مياشې له چيچلو څخه وروسته په ناروغ سړه او توده تبه راځي او کله کله زړه بدي هم لري.

که دا تبه همېشنۍ شي، نو د ډېرو نورو ناروغيو لامل ګرځي پـــه دې ناروغي کې د وينې کمښت منځ ته راځي. نو ګرانو زده کوونکو! موږ ته په کار ده چې د امکان په صورت کې د ناولو او چټلو اوبو ډندونه له منځه يوسو او مخنيوی يې وکړو.

د کورونو کړکيو ته بايد جالۍ ونيسو. او د شپې له خوا بايد په پشه خانو کې ويده شو. که چېرې څوک په دغې ناروغۍ اخته شي بايد ډېر

ژر اړوندو کلینیکونو ته ورشي څکه دا خطرناکه ناروغي د نه درملنې په صورت کې د نورو ډېرو ناروغیو او حتی د مړینې لامل ګرځي.

مآخذ: افغان اساسي قابلیتونه، پښتو لپاره د زده کړې لازمي مواد

د زده کوونکو فعالیتونه:

- متن ولولئ او د ملاریا د تبې په هکله یو له بل سره خبرې اترې وکړئ بیا دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د ملاریا د ناروغۍ په هکله دې خپل معلومات وړاندې کړي.
- په خپلو کتابچو کې د لاندې چوکاټ دکلمو متضاد شکل د کرښې په وسیلې سره ونښلوئ.

وروسته	مرګ
ژوند	لږ
ډېر	سوړ
تود	ډېربښت
کمښت	وړاندې

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځایونه د قوسونو په مناسبو کلمو سره ډک کړي.

الف: د ملاریا تبه د میاشې د چیچلو په وسیله انسان ته _____. (لېږدول کېږي، پیداکېږي)

ب: د ملاریا ______ په اوړي او منې کې ډېره وي. (ناروغي، چیچل)

(c) ketabton.com: The Digital Library

هېوادنۍ مينه

موخه: له هېواد سره د زده کوونکو د مينې او هغه ته د خدمت کولو د ذهنيــت وده او پياوړتيا. او د دې متن سم لوستل او سم ليکل دي.

پوښتنې:

۱. په پورتني انځور کې څه شی وينئ؟ خبرې پرې وکړئ!

۲. زموږ د هېواد نوم څه دی؟

۳. هېواد ولې پر موږ ګران دی؟

هېواد زموږ د ټولو افغانانو ګډ کور دی. او په دې کور کې ژوند کوو. د هېواد د پاکې او سوتره هوا څخه ګټه اخلو او په نعمتونو يې زمـــوږ بدن وده کوي.

د هېواد اوبه، لمر، هوا، خاوره، غرونه او ټول طبيعت يې د خپل تن په شان را باندې ګران او د زړه مينه ور سره لرو. خو دا مينه يوازې پــه ويلو سره نه، بلکې په دې لاره کې عمل د رښتيانۍ مينې ښه ثبــوت کيدلی شي. هېواد له موږ نه کار غواړي چې په رښتينې توګــه خپلــو هېوادوالو ته خدمت وکړو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

نن چې موږ زده کوونکي یو، د خپلې مینې د پوره ثبوت لپاره هم باید خپل درسونه ښه زده کړو، د خپل ګران هېواد او خلکو لپاره د کار او خدمت وړ وګرځو او په راتلونکي کې د دې وړتیاوو په اساس وکړی شو چې خپل دا وران او ویجاړ هېواد ودان کړو.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ!
- د لاندې کلمو هم معنا له چوکاټ څخه پیدا کړئ او د کلمو تر څنګ یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ!

الف: هېواد____وطن____

ب: ګټه ________

ج: وده________

د: ویجاړ________

نمو
فایده
وطن
وران

کورنۍ دنده:

– د لاندې جملو تش ځایونه د قوسونو په مناسبو کلمو سره ډک کړئ او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ!

هېواد زموږ د ټولو افغانانو ګډ کور______. (دی، ده)

د هېواد اوبه، لمر، هوا او خاوره را باندې ګران______. (دي، لري)

پنځه دېرشم لوست

د غزني ښار

موخه: د متن لوستل، لیکل او د خپل هېواد د غزني د تاریخي نښو نښانو پېژندل دي.

پو ښتنې:

۱. تاسو ته د خپل هېواد تاریخي ځایونه معلوم دي ؟ نومونه یې واخلئ؟
۲. د غزني په ښارکې د تاریخي ځایونو نښې نښانې مو لیدلې دي؟

غزنی زموږ د ګران هېواد افغانستان ډېر لرغونی ښار دی، غزنی د اسلام د سپېڅلي دین له راتګ سره په لومړیو وختونو کې د غزنویانو د پاچاهۍ مرکز و، دا ښار د سلطان محمود غزنوي له خوا اداره کېده، سلطان محمود غزنوي نه یوازې یو ځواکمن پاچا و، بلکې د هنرونو ښه پالونکی هم و، هغه د غزني ښار له پوهانو او هنرمندانو څخه ډک کړی و.

د غزني په ښار کې د لرغونو آثارو نښې نښانې لا تر اوسه هم پــاتې دي له هغو څخه دوه ستر منارونه دي چې د کابل او غزني د سړک په غاړه اوس له خپلو تاریخي ویاړونو سره ولاړ دي.

همدا راز یوه ماڼۍ او د هغه وخت د سرتېرو د استوګنځیو نښې نښانې هم لیدل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې دې متن ولولي او د لوست د مطلب په اړه دې يو د بل سره خبرې وکړي. بيا دې د هر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي او د غزني د ښار په هکله دې معلومات ورکړي.
- د لاندې چوکاټ هم معنا کلمې په خپلو کتابچوکې يو له بل سره په مناسبو کلمو ونښلوئ!

لرغونی	قصر
ځواکمن	غښتلی
مانۍ	پخوانی

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځايونه د قوسونو په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

الف: غزني زموږ د ګران هېواد افغانستان يو ______ ښار دی. (لرغونی، زوړ)

ب: د غزني په ښار کې د لرغونو ______ نښې نښانې لا تر اوسه هم پاتې دي.(هنر، آثارو)

(c) ketabton.com: The Digital Library

شپږ دېرشم لوست

دوه اخترونه

موخه: چې زده کوونکي د کوچني او لوی اختر په هکله معلومات ترلاسه کړي او دا متن سم ولولي او سم يې وليکي.

پو ښتنې:

۱. په انځور کې څه شی وينئ؟ خبرې پرې وکړئ!
۲. پوهېږئ چې زموږ خلک په کال کې څو اخترونه لري؟
۳. ستاسو په فکر خلک ولې په اخترونو کې خوشحالي کوي؟

مسلمانان په کال کې دوه اخترونه لري، يو يې کوچنی اختر دی، چې د روژې د مياشتې په پای ته رسېدو سره رارسېږي او دويم يې لوی اختر دی.
په اخترونو کې خلک نوي کالي اغوندي. ښځې، پېغلې او ماشـومان خپل لاسونه سره کوي، ځوانان او سپين ږيري د اختر د لمانځه لپاره جوماتونو ته ځي، هلته د اختر لمونځ کوي. همدا رنګه په لوی اختر کې زموږ هغه خلک چې اقتصادي توان او وس ولري په دغو ورځو کې د پسونو، سېرليو او نورو څارويو په حلالولو سره قرباني کوي او ځينې خلک په ګډه د غوايانو په حلالولو سره په قربانۍ کې برخه اخلي. چې د هغو يوه برخه غوښه په خپلو خپلوانو، ګاونډيانو او بې وزلو خلکو وېشي. په اخترونو کې خلک يو بل ته مبارکي وايي او يو د بل کورونو ته ځي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې متن په خپلوګروپونوکې له یو بل سره ولولي او د مـــتن د مطلب په اړه دې خبرې وکړي.
- د جملو تش ځایونه دې په قوسونو کې په مناسبو لیکل شوو کلمو ډک کړي!

په کوچني اختر کې خلک نوي کالي ___________.   (اغوندي، نه اغوندي)

ښځې، پیغلې او ماشومان خپل لاسونه سره ________.   (کوي، کوو)

سپین ږیري او ځوانان د اختر د لمانځه لپاره جوماتونو ته ____. (ورځي، نه ځي)

هغه خلک چې وس او توان لري په دغو ورځو کې _____کوي .(قرباني، خیرات)

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د (کوچنی، اختر، لوی) کلمې په لنـــډو جملـــوکې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه دېرشم لوست

د تګ راتګ وسېلې

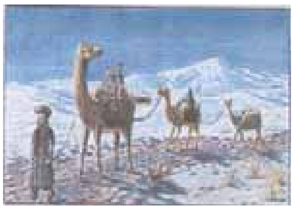

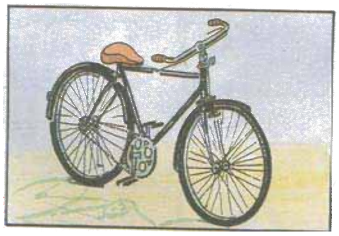

موخه: د تګ او راتګ د وسیلو پېژندل، په ارزښت او ګټو يې پوهېدل او ددې لوست سم لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

۱. په انځورونو کې څه وينئ؟
۲. ستاسو په فکر مونږ د تلو او راتلو لپاره څه شي ته اړتيا لرو؟
۳. د کلي او بانډو خلک خپل بارونه او مالونه په څه شي وړي او راوړي؟

د يوه هېواد د پرمختګ لپاره د ډېرو نورو شيانو په څنګ کې د وړلو او راوړلو وسېلو ته هم اړتيا ده. ځکه چې د خلکو ټولې اړتياوې په يوه وخت او يوه ځای کې نه پوره کېږي. هغوی ځينې وختونه نورو ځايونو ته ځي يا د نورو ځايونو څخه خواړه او د اړتيا وړ شيان خپلو سيمو اوکلو ته راوړي.

چې د دې کار د تر سره کولو لپاره دغو وسايلو ته اړتيا پيدا کوي لکه موټرونه، لارۍ، ګاډۍ، بايسکلونه، او همدا راز د ځينو څارويو لکه آس، اوښ، کچر، خر او نورو څخه هم د بار وړلو لپاره ګټه اخلي خپلې ستونزې او اړتياوې پرې لرې کوي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لوست متن له یو بل سره ولولئ. او نوي کلمې معنا کړئ!
- څو زده کوونکي دې د بار وړونکو وسېلو نومونه د ټولګي په مخ کې واخلي.
- د لاندې چوکاټ د مفردو کلمو څخه د جمع کلمې جوړې او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

مفرد	جمع
آس	اسونه
اوښ	
کچر	
موټر	

کور ته دنده:

لاندې کلمې په جملو کې وکاروئ! او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ.

آس، موټر، کچر، بايسکل

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته دېرشم لوست

جرګه

موخه: جرګه و پېژني، په دې پوه شي چې شخړې او ستونزې په جرګو اوارېږي او هم د متن سم لوستل اوسم ليکل دي.

پو ښتنې:

۱. ستاسو په نظر جرګه څه ته وايي؟

۲. زموږ خلک خپلې ستونزې څه ډول اواروي؟

زموږ خلک خپلې ستونزې د جرګو له لارې اواروي. افغانانو ته دا پخوانی دود له نيکونوڅخه پاتې دی چې زموږ خلکو د غه منل شوی دود له پخوا څخه تر نن ورځې پورې پاللی دی. کله چې په ولسونو کې کومه ستونزه راپيدا شي، نو بيا جرګې جوړوي او خپلو ستونزو ته د جرګو په مرسته د حل لارې لټوي. جرګې ځانګړي قوانين لري. په دې غونډو کې د قوم هغه سپين ږيري او مشران راټولېږي چې ټولو ته منلي وي. جرګه کوونکي په يوه ټاکلي او ځانګړي ځای کې راغونډېږي، اړوندو ستونزو باندې خبرې کوي او په پای کې خپله عادلانه پرېکړه اعلانوي. زموږ خلک د جرګو پرېکړو ته په درنه سترګه ګوري او هغه مني.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- متن دې ولولي او په خپلو ګروپونوکې د متن د مطلب په اړه له يو بل سره خبرې وکړي او بيادې د هر ګروپ يو تن د ټولګي مخې ته راشي او د متن د مطلب په اړه دې خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې د ليکل شوو کلمو لپاره د هغو مترادفې کلمـــې پـــه چوکاټ کې پيدا او دکلمو تر مخې دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

الف: جرګه:ــ دروغې جوړې غونډه

ب:ستونزې: ________

ج: سپېځلی: ________

د: ځانګړې: ________

هــ: پرېکړه: ________

فيصله
روغه جوړه
مشکلات
پاک
خاص

کورنۍ دنده:

زده کوونکي دې د جرګه، پرېکړه، روغه جوړه کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه دیرشم لوست

وزلوبه (بزكشي)

موخه: د متن لوستل، ليكل د بزكشي د لوبې پېژندل او ددې لوبې په هكله معلومات تر لاســه كول دي.

پو ښتني:

۱. آيا تاسو په كوم ځای كې وزلوبه ليدلې ده؟
۲. ځوک د وزلوبې په اړه خبرې كولی شي چې دا لوبه په څه ډول تر سره كېږي؟
۳. دغه لوبه زموږ د هېواد په كومو ولايتونو كې تر سره كېږي؟

وز لوبه زموږ د خلكو ډېره لرغونې او په زړه پورې لوبه ده. دا لوبه زموږ د هېواد په شمالي ولايتونو كې ډېره دود ده. په دې لوبه كې هغه مهارت لرونكي سپاره ګډون كوي چې خپل اسونه يې د دې لوبې لپاره په خاصو مهــارتونو سره روزلي وي. دوی په دوو ډلو وېشل كېږي او په بېلوبېلو نومونو يادېږي.

د وزلوبې د ميدان په مركزي برخــه كې يو ټاكلی ځای په پام كې نيـــسي چې د حلال د دايرې په نوم يادېږي. حلال شوی خوسكی يا وزه په دغـــې دايرې كې اچوي. د بزكشی لوبـــه د حلال له دايرې نه پيل، بيا پـــه يـــوې بشپړې دورې سره چې له يـــوه بـــل ټاكلي ځای څخه را څرخېږي. دوه ځلې خوسكی بايد د حلال دايـــرې تـــه ورسوي او هلته يې وغورځوي په دې توګه هر ټيم چې په دغه لوبه كې نسبت نورو ته زيات فعاليت سرته ورسوي هغه ډله د لوبې ګټونكې بلل كېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا لوبه زموږ د هېواد په زياتو ولايتونوکې هر کال د خپلواکۍ د جشن په وياړ تر سره کېږي. خلک د ننداري لپاره هلته ورځي او همدا راز د کابـــل پـــه ښارکې هم هرکال د جشنونو او نورو خوشحاليو په ورځو کې ترسره کېږي.

لغتونه اومعناګاني:

لرغونی :	ډېر قديمي
ګټونکی :	وړونکی
غښتلی :	قوی
وياړ :	افتخار
دود :	رواج
پيل :	شروع
ننداره :	سيل او کتل

د زده کوونکو فعاليتونه:

- زده کوونکي دې متن ولولي او بيا دې د لوست د اصلي مطلب په هکله يود بل سره خبرې وکړي وروسته دې د هر ګروپ يو تن راشي او د وزلوبې په اړه دې معلومات ورکړي.
- د لاندې جملو تش ځايونه دې د چوکاټ په مناسبو کلمو ډک کړي او په خپلو کتابچو کې وليکي.

شمالي
لرغونی

الف: د بزکشۍ لوبه زموږ د خلکو يوه ډېره ________ لوبه ده.

ب: دا لوبه زياتره د هېواد په ________ ولايتونو کې ډېر دود لري.

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې لاندې کلمې په لنډو جملوکې وکـــاروي او پـــه کتابچو کې دې وليکي.

وزلوبه، هېواد، ټيم، جشن

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اوړي موسم

موخه: د اوړي دموسم پېژندل، د اوړي په موسم کې د هوا، مېوو او غلو دانو د پخېدو پــه هکله پوهېدل. د متن لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

۱. اوړی د کال څووم موسم دی او کومې مياشتې په کې شاملې دي؟
۲. په اوړي کې کومې غلې او دانې پخېږي؟
۳. په اوړي کې ولې مېوې او دانې پخېږي؟

اوړی د کال دويم موسم دی، دا موسم هم درې مياشـــتې دی: (چنګــاښ، زمری او وږی) چې ځينې خلک ورته د سرطان، اسد او سنبلې مياشتې هـــم وايي، د اوړي په موسم کې هوا ورو ورو تودېږي،چې دا تودوخه ډول ډول مېوې لکه ختکې، هندوانې، منې، ناک، شفتالو، زردآلو، آلوبـــالو، انګـــور، ګيلاس او همدا رنګه ټولې غلې دانې پخوي.چې زموږ د روغتيا او د ژوند د سمبالولولپاره په زړه پورې ګټې لري.

په دغه موسم کې بزګران د خپلو غلو او دانو په راټولولو پيــل کـــوي او د پسرلي د موسم د خپل کار او زيار ګټې لاس ته راوړي او خپلې اړتياوې پوره کوي، ځينې بزګران او باغوانان د خپلو اړتياوو څخه زياتې مېوې او دانې د پلورلو لپاره بازارونو ته وړي او هلته يې خرڅوي او له پيسو څخه يې د ژوند نورې اړتياوې پوره کوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګاني:

موسم :	وخت، فصل
زيار :	زحمت

د زده کوونکو فعاليتونه:

- يو د بل په مرسته دې د اوړي د موسم متن ولولي او بيا دې څو زده‌کوونکي په وار سره د اوړي په هکله خبرې وکړي.
- د اوړي د مياشتو نومونو هم معنا کلمې دې له چوکاټ څخه پيدا کړي او د کلمو تر څنګه دې په خپلو کتابچو کې وليکي.

سنبله
اسد
سرطان

الف: چنګاښ: ________

ب: زمرى: ________

ج: وږى: ________

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځايونه په قوسونوکې د ليکل شوو مناسبو کلمو له مخې ډک کړي.
- الف: اوړى د کال ________ موسم دى. (دويم، لومړى)

ب: د اوړي په موسم کې هوا ورو ورو ________. (تودېږي، سړېږي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

باغوان

موخه: د باغوان د دندې د ارزښت او ګټو پوهېدل او د دغه متن لوستل، لیکل او په متن کې ورته (مشابه) کلمو پېژندل دي.

پوښتنې:

۱. تاسې پوهېږئ چې باغوان چاته وايي؟

۲. تاسو ویلی شئ باغوان کوم مهم کارونه سرته رسوي؟

کیسه:

یوه بښوال یو بڼ درلود. هغه به هره ورځ د سهار له خوا ځینې شیان لکه لور، رمبی او بېل په لاس د باغ په لور روان و. باغوان به په باغ کې ډېر زیار ایسته. ښې مېوې لرونکې ونې یې پکې کښېنولې وې. ده به د ونو له بېخونو څخه بې کاره واښه لېرې کول. اوبه به یې ورکولې او یوه ګړۍ به یې له کار او خدمت څخه خلاصون نه و.

هرکال به یې له دغه باغ څخه ښه ناڅه ګټه تر لاسه کوله او له دغې لارې به یې خپله ګوزاره په ښه توګه کوله. لږه موده وروسته باغوان مړ شو. د هغه زوی چې د خپل پلار څخه یې بېل ژوند کاوه د پلار ټول مال او باغ ورپاتې شو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زوی یې په بې پروایي اوچړچو پیل وکړ. د لټۍ او بې پروایۍ له کبله د باغ غم خواري ترې پاتې شوه. اوبه به نه ورسېدې، نو د باغ ونې ورو ورو وچې او له ګټې شخه ولوېدې، دی اړ شو چې باغ او جایداد خرڅ کړي څه موده یې په هغو پیسو خپله ګوزاره وکړه، په پای کې هغه هم خلاصې شــوې. د خوارۍ او غریبۍ په کړاوونو اخته شو.

لغتونه او معناګانې:

چړچو	:	عیش یا مزې
ګړۍ	:	ساعت
بڼوال	:	باغوان

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ یو تن دې د ټولګي مخې ته راشي اود متن مطلب دې نورو ته د کیسې په توګه ووایي.
- د لاندې ورته (مشابه) کلمو لپاره په چوکاټ کې دوې معنا ګانې درکــړل شوې دي تاسې یې سمه معنا پیدا او د کلمو تر څنګه یې په خپلو کتــابچو کې ولیکئ:

الف: لور:________

ب: لور: ________

ج: بېل: ________

د: بېل: ________

طرف، خوا
یوم
یوازې
د ربېدلو آله

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په جملو کې وکاروي او په خپلو کتــابچو کې دې ولیکي.

لور، لور، بېل، بېل، باغوان

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ونو ګټې

موخه: زده کوونکي د ونو په ګټو او ارزښت وپوهېږي.د مېوو لرونکو او بې مېوو ونو پــه توپير او ګټو وپوهېږي او لاندې متن ولولي او ويې ليکي.

پو ښتنې:

۱. ستاسو په نظر، ونې کومې ګټې لري؟

۲. آيا تاسې په کور کې ونې لرئ، ويلی شئ چې څه ګټې لري؟

ونې د انسانانو په ژوند کې ډېرې ګټې لري، په هر ځای او سيمه کې چې ونې ډېرې وي د هغې سيمې هوا د روغتيا لپاره ډېره ګټوره ده. ټــول انــسانان، څاروي او مرغان پاکې هوا ته ډېره اړتيا لري. ناپاکه او ګردجنــه هــوا د ناروغيو سبب ګرځي.

همدا راز په هغه ځای کې چې ونې ډېرې وي، دهغه ځای چاپېريــال هــم سمسور وي چې دسيمې سمسورتيا او پاکې د انسان د روغتيا سبب ګرځي. همدا رنګه په سمسورو سيموکې ډېرې ونې د بادونو او سېلابونو د مخنيوي سبب ګرځي.

زموږ په هېواد کې د ونو ډېر ډولونه شته، چې يو ډول يې مېوه لرونکې ونې او بل ډول يې بې مېوې ونې دي. د مېوه لرونکو ونو ډېرې ښې ګټې د هغو مېوې

دي، سربېره په دې انسانان د بې مېوو ونولو لرګیو څخه د ژوند نورې اړتیاوې پوره کوي.
د کورونو، کړکیو، دروازو، مېزونو، څوکۍ، الماریو او تر ټولو مهمه دا چې د سپین کاغذ په جوړولو کې ترې خورا ډېره ګټه اخیستل کېږي. همدا رنګه په ژمي کې هم د کورونو د تودولو لپاره ترې کار اخلي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې لوست ولولي.
- د ونو د ګټو په اړه دې په شفاهي توګه خبرې وکړي.
- لاندې کلمې دې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا یې په تورو واړوي.

(ونې – روغتیا – سپېڅلې – مېوې)

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د متن لوستل شوې برخه په ښکلي خط ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د وخت ارزښت

موخه: د وخت په ارزښت پوهېدل او له هغه څخه هر اړخیزه ګټه اخیستل او د لوستلو او لیکلو د مهارتونو لاس ته راوړل دي.

پوښتنې:

۱. که تاسو خپل کارونه په ټاکلي وخت سر ته ورسوئ پایله به یې څه وي؟

۲. ولې وایي چې وخت د سرو زرو په ډول ارزښت لري؟

ما ټول خلک پېژني، خو ځان نه پوه کوي، زه په تلوار سره روان یم. چې یو ځل ولاړ شم بیانه راګرځم. زما په قدر ځینې خلک نه پوهېږي او له ما سره بې پروایي کوي. زه داسې خلکو ته حیران یم چې دوی زما په تللو سره ځوانان شي، خو بیا کله چې د ځوانۍ عمر یې تېر شي ما هېر کړي، تر هغو چې سپین ږیري شي.

خو زه تاسو ته د دوستۍ دا خبره کوم چې زما په قدر پوه شئ او ما وړیا له لاسه مه ورکوئ. زه ډېر قیمتي یم او خلک ما سره زر بولي.

نو اوس ووایاست چې زما نوم څه دی؟ زه به یې درته ووایم زما نوم وخت دی.

مآخذ: پښتو زده کړې اساسي قابلیتونه

لغتونه او معناګانې

تلوار :	ګړندیتوب
وړیا :	مفت
تللو :	تګ – تلل
سره زر:	طلا–

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې متن په خپلو ګروپونو کې ولولي، وروسته دې د هر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.
- د لاندې چوکاټ مترادفې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او بیا یې له یو بل سره د کرښې په واسطه ونښلوئ.

قدر	له یاده ایستل
هېرول	مفت
وړیا	باارزښته
قیمتي	ارزښت

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د وخت، قدر، سره زر کلمې په لنډو جملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور څلویښتم لوست

باران

موخه: زده کوونکي باید پوه شي چې باران څنګه منځ ته راځي، څه ګټې لري. او د متن سم لوستل او لیکل دي.

پو ښتنې:

۱. څوک ویلی شي چې باران ځمکې ته څه ګټې رسوي؟
۲. که چېرې باران نه وي څه پیښیږي؟
۳. ستاسو په نظر باران څنګه منځ ته راځي؟

اوبه د ټولو ژوو د ژوندي پاتې کېدو لپاره له لومړنیو اړتیاوو څخه ګڼل کېږي. نو ځکه باران هم د ژوند لپاره ډېر ارزښت لري. ځمکه اوبه کوي، ونو، بوټو او ټولو نباتاتو ته ژوند او وده ورکوي. د انسانانو، څارویو، الوتونکو او د نورو ټولو ژوو ژوند د اوبو په وسیله پایښت مومي.

اوس باید پوه شو چې باران څنګه راځي؟ د ځمکې پرمخ اوبه د لمر د وړانګو په واسطه تودیږي، ورو ورو د بخار په توګه هوا ته پورته کېږي، بیا هلته د هوا د لوړوالي له امله سړه او د وریځو په څېر په فضا کې راټولېږي او د څاڅکو په څېر بېرته ځمکې ته راښکته کېږي چې موږ یې باران یا د الله تعالی (ج) لوی رحمت بولو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

ژوي :	ژوندي موجودات
اړتيا :	ضرورت
بقا :	پايښت
په څېر :	په شان
وده :	نمو

د زده کوونکو فعاليتونه:

- متن دې په لوړ آواز ولولي.
- د اوبو د ګټو په هکله دې يو له بل سره خبرې وکړي او بيا دې له هر ګروپ څخه يو تن د ټولګي مخې ته راشي او د اوبو د ګټو په هکله دې نورو تــه معلومات ورکړي.
- د لاندې ګډو وډو کلمو څخه يوه لنډه جمله په خپلو کتابچو کې جوړه کړئ.
  (باران، رحمت، بولو، د الله تعالی (ج)، لوی)

کورنۍ دنده:

- لاندې جملې ولولئ او بيا يې په خپلو کتابچو کې وليکئ.
- باران د ژوند لپاره ډېر ارزښت لري. ځمکه پرې اوبه کېږي او سمـــسورتيا مومي. ونو، بوټو او ټولو نباتاتو ته ژوند او وده ورکوي.
- باران د الله تعالی لوی رحمت او د ژوند له لومړنيو اړتياو څخه بلل کېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه څلوېښتم لوست

بزګر

موخه: د نظم لوستل، ليکل او د بزګر د دندې په ارزښت او ګټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

۱. تاسو کوم بزګر پېژنئ؟

۲. بزګر په ځمکه کې څه شی کري؟

۳. بزګران له کومو شیانو څخه د ځمکې په کرلو کې کار اخلي؟

ځمکه وتره په اوبو کـا
بيا يې يوې په غويو کـا
تخم و شيندي پتې کـې
بيا ماله يې په ورو وروکـا
ځوک کرکيله په ماشين کا
دچا زړه بيا غويي شين کـا

(روغمن)

کيسې

هغه کومه کلمه ده که د ښي لورې نه يې ولولې دخوړلو شی او که د کيڼ لورې نه يې ولولې د اغوستلو شی ورڅخه جوړېږي؟

م، ر، چ = (   )   چ، ر، م = (   )

لغتونه او معناګانې:

وتره :	نيمه وچه
يوې:	قلبه
شيندي :	تيتوي
کرکيله :	کښت
شين:	غمجن
ښي :	راسته
کيڼ:	چپه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې نظم له یو بل سره ولولي او مطلب دې په خپلو منځونو کې ووایي او بیا دې د هر ګروپ یوغړی د ټولګي مخې ته راشي او د بزګری په اړه دې خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې د لوستل شوې کیسې ځواب په خپلو کتابچو کې ولیکي او زیار دې وباسي چې داسې کلمې پیدا کړي چې دکیڼ لوري څخه په لوستلو سره یوه معنا او د ښي لوري څخه بله معنا ورکړي. لکه (چرم او مرچ)

پوښتنې:

- بزګر ځمکه په څه شي یوې کوي؟
- بزګر په ځمکه کې څه شی کري؟
- بزګران کله چې په پټیو کې تخم وشیندي وروسته یې ولې ماله کوي؟

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د بزګر شعر په یاد زده کړي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

ترکاڼ

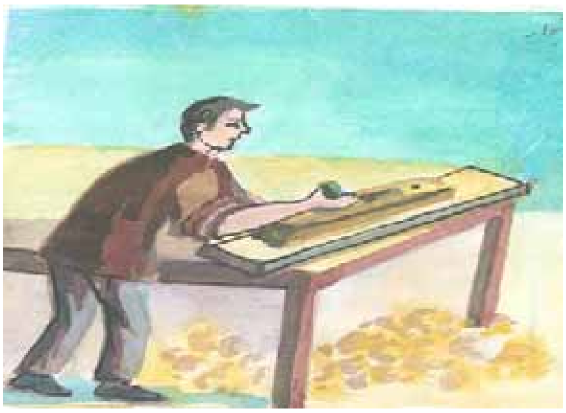

موخه: د ترکاڼۍ په ارزښت پوهېدل، د ترکاڼۍ د سامانونو پېژندل، د متن سم لوستل او سم لیکل دي.

پوښتنې:

۱. په پورتني انځور کې څه شی وینئ؟
۲. ستاسو په نظر ترکاڼ له لرګیو څخه کوم شیان جوړوي؟
۳. د ترکاڼۍ د سامانونو، نومونه څوک ویلی شي؟

ترکاڼي ډېر ښه او ګټورکسب دی. ترکاڼ په ټولنه کې خورا ارزښت لري.ترکاڼ ته ټول خلک اړتیا لري. د اجمل مشر ورور ترکاڼ دی. هغه د لرګیو څخه د قرآنکریم ښه رېیلونه، مېزونه، څوکۍ ، دروازې، کړکۍ ، د لیک تختې، خطکشونه او الماری جوړوي، همداراز د بزګرۍ لپاره هم ځینې سامانونه لکه ژغ، غاښور، ماله، راشپېل، ښاخې او داسې نور شیان جوړوي.

ترکاڼ خپل کارونه په اره، تېشه، رنده، برمه اوډېرو نورو سامانونو ترسره کوي. خو اوس د ترکاڼۍ له ځینو سامانونو لکه رنده، برمه، اره او داسې نورو څخه د برېښنا په وسیله کار ترې اخیستل کېږي. د ترکاڼ لپاره کار آسان شوی دی او کولی شي چې په لږه موده کې د اړتیاوړ خورا ښه شیان جوړ کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- له یو بل سره متن ولولئ!
- د ترکاڼ او د هغه د سامانونو په اړه خبرې وکړئ!
- د لاندې جملو تش ځایونه په قوسونو کې په لیکل شوو مناسبو کلمو ډک کړئ او بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

– ترکاڼي ډېر ښه اوګټور کسب __________. (دی، لري)

– هغه ته ټول خلک اړتیا ________. (لرو، لري)

د مشق اوتمرین املا: زده کوونکي دې له یو بل سره د متن د جملود املا کار وکړي.

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې هجا کړي. لکه (تر – کاڼ)

(ترکاڼ، تولنه، اجمل، لرګیو، اره، ترښځ، رنده، برمه)

(رایل) یا (رحیل) د ضرب (×) د نښې غوندې له لرګي څخه جوړه شوې یوه آله ده چې په منځنۍ برخه کې قاتېږي او قرآن کریم ورباندې اېښودل کېږي.

کورنۍ دنده:

– د ترکاڼ د سامانونو، نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ او په جملو کې یې وکاروئ!

(c) ketabton.com: The Digital Library

تېليفون

موخه: چې زده کوونکي تېليفون وپېژني په ارزښت يې پوه شي. بشر ته د خدمت کولـو ذهنيت پيدا کړي. اولاندې متن سم ولولي او سم يې وليکي.

پو ښـتنې:

۱. تېليفون د څه شي لپاره کارول کېږي؟

۲. تېليفون څه ارزښت لري؟

۳. تېليفون که نه وای څه کېدل؟

د تېليفون اختراع د لومړي ځل لپاره د يو امـريکايي پوه لـه خوا چـې (ګراهام بل) نومېده وشوه.خو د ګراهام بل تېليفون بشپړ نه و. وروسـته د نورو پوهانو له خوا تېليفون بشپړ شو او تر لېرې واټن پورې يې غږ ولېږداوه. اوس په نړۍ کې د تېليفون په اړه زيات بدلونونه رامنځ ته شوي دي.

خلک کولی شي په ډېرې آسانۍ سره د نړۍ له يوه ګوټ څخه بل ګوټ ته خپل پيغام واستوي. سربېره پردې اوس کوچنی تېليفون چې ګرځند (موبايل) نومېږي په بېلابېلو بنو ډېر ښکلي جوړ شوی دی. (موبايل) ګرځنده تيلفون ته وايي. کېدلی شي چې هر څوک يې هرځای له خپل ځان سره وګرځوي. او د اړ تيا په وخت کې ترې کار واخلي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

واټن :	فاصله
ګوټ :	ګوښه
ستونزې :	مشکلات

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې دټیلیفون متن ولولي او بیا دې له هر ګروپ څخه یو تن د ټیلیفون په اړه خپل معلومات نورو ته وړاندې کړي.
- د لاندې کلمو مترادفې کلمې له چوکاټ څخه پیدا او د کلمو تر څنګه یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

۱. اختراع:__________

۲. بشپړ: __________

۳. واټن: __________

فاصله
پوره
نوښت

- پورتنۍ کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکئ اوبیا یې په لنډو جملو کې وکاروئ.

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې (د ټیلیفون، پیغام، نــړۍ) کلمــې ولیکي او بیا دې په لنډو جملو کې وکاروي.

دالوتونکو وزرونه

موخه: د متن لوستل، ليکل او هم چې زده کوونکي په دې پوه شي چې انسان د مرغـانو د الوتلو له مخې الوتکه جوړه کړه.

پو ښتني:

۱. ستاسو په نظر که د الوتونکو مرغانو وزرونه نه وای څه کېدل؟
۲. انسانان د الوتکې څخه کومې ګټې اخلي؟

ملالۍ او اسد دواړه د خپل کور په باغچه کې په لوست ويلو بوخـــت وو. د مطالعې په وخت کې ناڅاپه د دواړو پام د يوه ښکلي مرغه خواته شو. اسد له ملالۍ څخه پوښتنه وکړه: آيا تر اوسه پورې ستا دې خبرې ته پام شوی چې وزر لرونکي ژوي الوزي؟ ملالۍ وويل: هو! پوهېږمه هغه الوتـــونکي چـــې وزرونه لري کولی شي چې والوزي.د الوتونکو وزرونه د دوی د جسامت په اندازې لوی او واړه دي. دلويو وزرونو الوتونکي ډېره اوچته الوتنه کوي.

ډېرو لرو سيمو او هېوادونو ته هم تللی شي. ټول الوتونکي ډېر ښکلي هـــم دي. خو کاشکې، زه هم الوتونکی وای! چې ډېرې لوړې هوا ته مې الوتـــل کولی شوی! اسد په ځواب کې ورته وويل: خورې، لوی خدای (ج) انسانانو ته هسې فکري قوت او پوهه ورکړې ده چې د هغې په مرسته کـــولی شـــي نوښتونه وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه وسایل جوړ کړي، چې ډېرو لرو او لوړو ځایونو ته پرې لاړ شي. لکــه څنګه چې انسان وکولی شول د خپلې همدې پوهې په واسطه الوتکه اختراع کړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په ګروپونو کې متن ولولي او د مطلب په هکله دې یو بل سره خبرې وکړي او بیا دې دهر ګروپ یو تن د ټولګي مخې ته راشي او د متن په اصلي مطلب دې څرګندونې وکړي.
- زده کوونکي دې نوي لغتونه په خپلو کتابچو کې ولیکي او معنا یې کړي.
- واړه، الوتونکی، پوهه ،الوتکه.
- لاندې نیمګړې عبارتونه په خپلوکتابچو کې بشپړ کړئ!

- ملالۍ او اسد دواړه د خپل کور په باغچه کې په درس ویلو ....
- د مطالعې په وخت کې ناڅاپه د دواړو پام د یوه ښکلي .... خواته شو.
- اسد له ملالۍڅخه پوښتنه وکړه: آیا تراوسه پورې ستا دې خبرې تــه پــام شوی دی هرهغه ژوی چې وزرونه لري ....
- ملالۍ وویل: هو! پوهېږم چې ټول الوتونکي وزرونه ....

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د لوست له متن څخه څلور کرښې په خپله خوښه ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه څلویښتم لوست

طبیعي شتمني

موخه: د هېواد د اقتصادي شتمنیو پېژندل اودهغو ساتنه، په متن کې د جمعې او مفردو کلمو پېژندل او د دغه متن لوستل او لیکل دي.

پو ښتنې:

۱. ستاسو په فکر شتمني څه معنا او مفهوم لري؟
۲. د ځنګلونو څخه څه شي په لاس راځي؟
۳. له ځنګلونو څخه کومې ګټې تر لاسه کوو؟

زموږ د هېواد ځنګلونه، دښتې، غرونه او ټول کانونه د سرو او سپینو زرو نه ډک دي. موږ باید خپلو درسونو کې زیار وباسو علم او پوهه زده کړو، چې د خپل هېواد له طبیعي شتمنیو څخه په سمه توګه ګټه واخلو او خپل هېواد ودان او سمسور کړو.

لغتونه او معناګانې:

شتمني :	دارایي، پانګه
کانونه :	معدني زېرمې
پوهه :	علم

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په وار سره لوست ولولي او بيا دې له هر ګروپ څخه يو تن د ټولګي مخې ته راشي په مطلب دې خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې په لاندې چوکاټ کې د جمعو کلمو ترڅنګ مفردې کلمې پيدا اوپه خپلو کتابچو کې دې وليکي.

جمع	مفرد
ځنګلونه	ځنګل
غرونه	
کانونه	

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې (د ځنګلونه، سيندونه او کانونه) کلمې په لنډوجملو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځوسم لوست

کار او طبیعت

موخه: چې زده کوونکي د کار د ارزښت او ګټو په هکله پوه شي او د بې کارۍ په زيانونو او بدو پايلو وپوهيږي. اولانديې متن سم ولولي او سم يې وليکي.

پوښتنې

۱. آيا د کار او زيار په هکله څه پوهيږئ خبرې پرې کولی شئ؟

۲. کار څه ګټې لري؟

۳. که موږ او تاسې کار ونه کړو پايلې به يې څه وي؟

خوږو زده کوونکو! ټول انسانان، ځاروي او مرغان د خپل پايښت لپاره شپه او ورځ کار کوي. چې په زيار او هڅو يې د ژوند چارې سمې دي. د مثال په توګه بزګران موږ ته غنم، جوار او داسې نور کــري د همــدغو بزګرانو له برکته زموږ دسترخوان په ډوډۍ او نورو شيانو بانديې رنګينه وي. همداراز د ماليار د يوم په برکت باغونه او بڼونه سمسوريږي.

نو که چېرې موږ لاس تر زنې کېنو دا خبره څرګنده ده چې له زيان سره به مخامخ شو.

هوښياران وايي: کار وکړئ ځکه چې د بې کارۍ ژوندون ګران دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې لوست له یو بل سره ولولي. څو زده کوونکي دې په وار د ټولګي مخې ته راشي او د لوست په مطلب دې خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې په لوستل شوي لوست کې داسې کلمې پیدا کړي چې لــه دریو او پنځو تورو څخه جوړې شوې وي.

بیا یې په خپلو کتابچو کې هیجا کړي. لکه انسان (ان– سان) جهان (جــ– هان)

- له مفردو کلمو څخه دجمعې کلمې جوړې کړئ!

مفرد	جمع
څاروی	
کور	
بزګر	

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې له لاندې ګډو وډو کلمو څخه سم بیـــت جوړ کړي.

۱. موږ، ته، غنم، جوار، بزګران، او داسې، کري، نور.

۲. ګران دی، د بې کارۍ، کار وکړئ، ژوندون، څکه چې.

ورمونه (پندونه)

موخه: د ورمونو په معناګانو پوهېدل ، په ژوند کې پرې عمل کول او د متن سم لوستل او سم لیکل دي.

پوښتنې

۱. ګرانو زده کوونکو! کله مو له چا څخه ورمونه اوریدلي دي؟

۲. له مور، پلار،استاد او نورو مشرانو څخه د ورمونو اوریدل څه ګټه لري؟

۳. ورمونه څه معنا لري؟

ښه خلک هغه دي، چې نوروته ګټه ورسوي.

پرخپلو ژمنو وفا وکړئ.

په دنیا کې ښه عمل، د دین او دنیا کرونده ده.

څوک چې خپله ژبه له بدو خبرو څخه ژغوري، په ژوند کې نه پښېمانیږي.

څوک چې بل چاته کوهي کیني، خپله په کې لوېږي.

د بې فکره او بې تدبیره کار نتیجه خرابه ده.

له ښو خلکو سره دوستي کوئ اود بدو خلکو له دوستۍ څخه ځان وساتئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې په وار سره هر یو لوستل شوي ورمونه ولولي اوڅو نور زده‌کوونکي دې د ورمونو په مطلب د ټولګي په مخ کې لنډې خبرې وکړي.
- زده کوونکي دې ورمونه په یادو زده کړي او په ښکلي لیک سره دې په خپلو کتابچو کې ولیکي!

کور نۍ دنده:

- زده کوونکي دې ورمونه په خپلو کتابچو کې ولیکي او په یاد، دې زده کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

متلونه

موخه: د متلونو پېژندل، دهغو په معنا او ارزښت پوهېدل په ورځني ژوند کې د متلونو سم او په ځای کارول، د متلونو لیکل او زده کول دي.

پوښتنې:

۱. تاسوله متلونو سره آشنایي لرئ؟
۲. ولې په خپلو خبرو کې متلونه کاروو؟
۳. څوک کولی شي چې متل ووايي؟

خپل عمل د لارې مل دی.

چې څه کرې هغه به رېبې.

ژرنده که د پلار ده هم په وار ده.

چېرې چې اوسې، په خوی به د هغو شې.

له یوه لاس شخه ټک نه خېژي.

په یوه ګل نه پسرلی کېږي.

مار ته په لستوڼي کې ځای مه ورکوه.

خپله ژبه هم کلا ده هم بلاده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د متلونو متن په لوړ آواز د ټولګي په مخکې ولولئ!
- یو د بل په مرسته لوستل شوي متلونه د املا په توګه ولیکئ!
- په ګروپي توګه د متلونو په هکله خبرې وکړئ او بیا دې د هر ګروپ یـو غړی د ټولګي مخې ته راشي او یو متل دې په شفاهي توګه نورو ته ووايي او په مطلب یې لنډې خبرې وکړي.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې لوستل شوي متلونه په ښکلي لیـک ولیکي او په یاد دې زده کړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

درې پنځوسم لوست

د مني موسم

موخه: زده کوونکي دمني موسم وپېژني او په دې وپوهېږي چې بزګران د پسرلي له کار او زيار څخه د مني په موسم کې ګټه اخلي.

پوښتنې:

۱. ويلی شئ چې منی د کال څووم موسم دی؟

۲. تاسې د مني د مياشتو نومونه ويلی شئ؟

۳. آيا د مني په موسم کې د هوا او دمېوو په هکله معلومات لرئ؟

منی د کال درېم موسم دی. دا موسم هم درې مياشتې دي. (تله، لړم او ليندۍ) چې د ميزان،عقرب او قوس په نامه هم بلل کېږي. کله چې د اوړي موسم پای ته ورسېږي، د اوړي تودوخه ورو ورو لږه شي او کله چې د تلې د مياشتې لومړۍ ورځ راورسېږي، ورځ او شپه سره برابره شي. هوا نه سړه وي او نه توده. هره خوا سمسوره او په ډول ډول ګلانو او د دې موسم په ځانګړي رنګ سره لکه دويم پسرلی رنګينه ښکاري.

د مني په موسم کې د هېواد د سړو او تودو سيمو د ونو پاڼې په ژېړېدو پيـــل کوي او ورو، ورو رژېږي. انګور، ختکي، منې او داسې نورې مېوې پـــه دې موسم کې ښې پخېږي او د خوړلو لپاره تيارېږي. يوه برخه يې له هېواد څخه بهر نورو هېوادونو ته هم لېږل کېږي، چې هلته لوی لوی بازارونه لري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیت:

- زده کوونکي دې په خپلو ګروپونو کې د لوست متن ولولي او بیا دې د مني د ګټو په هکله له یو بل سره خبرې اترې وکړي.
- زده کوونکي دې د مني د میاشتو نومونه دچوکاټ په تشو ځایونو کــې پــه خپلو کتابچو کې ولیکي.
- زده کوونکي دې دلاندې کلمو معنا له چوکاټ څخه پیداکړي او د کلمو تر څنګه دې په خپلو کتابچو کې ولیکي.

۱. موسم:__________

۲. تودوخه:_________

۳. رژېږي:_________

موسم، ګرمي، تویېږي

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې د مني د مېوو څو نومونه ولیکي.چې په دې موسم کې ښې پخېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

څلور پنځوسم لوست

د ژمي موسم

موخه: د ژمي د موسم پېژندل، د دغه موسم د هوا په ډېر بدلون او سړېدو باندې پوهېدل او د ژمي په يخنۍ کې د ځان ساتنې ذهنيت ور کول دي.

پو ښتنې:

١. په پورتني انځور کې کوم موسم وينئ؟
٢. ويلی شئ چې ژمی د کال څووم موسم او ددې موسم د مياشتو نومونه څه دي؟
٣. خلک د ژمي د رارسېدو لپاره څه تياری نيسي؟

ژمی د کال څلورم موسم دی. (مرغومی، سلواغه او کب) د ژمي د درې مياشتو نومونه دي، چې ځينې خلک يې د (جدي، دلو او حوت) په نومونو هم يادوي. په ژمي کې د لمر وړانګې او تودوخه کمزورې وي، هوا ورو ورو سړه شي. ځينو تودو سيمو او ځايونو کې ځينې مېوه لرونکې او بې مېوې ونې لکه د نارنج، سبر، نښتر او داسې نورې، چې د ننګرهار، لغمان، کونړ، کندهار، پکتيا په ولايتونو کې ډېرې دي، همېشه شنې پاتې کېږي، په سړو سيمو کې ډېرې واورې او بارانونه اورېږي، خو که په تودو سيمو کې واوره وشي، ژر ويلې کېږي. واورې او بارانونه د کښتونو لپاره ډېرې ګټې رسوي.

يومتل دی چې: (کابل بې زرو شه دی نه بې واورو). په کابل او نورو سړو سيمو کې چې د ژمي هوا ډېره سړه شي، نو خلک په خپلو کورونو کې صندلۍ او بخارۍ بلوي او تاوده کالي اغوندي، چې د زياتې يخنۍ له کبله ناروغه نشي. نو هغه خلک چې شتمن دي، ور ته په کار ده چې په دغه موسم کې له بې وزلو خلکو سره د خپل توان په اندازه مرسته وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د ژمي د لوست متن ولولئ او دژمي په هکله له يو بل سره خبرې وکړئ.
- لاندې پوښتنو ته په شفاهي توګه ځوابونه ووايئ؟
- ژمی د کال څووم موسم دی؟
- د ژمي مياشتې په نورو کومو نومونو باندې يادوي؟
- په کومو سيمو کې د نارنج، سبر، نښتر او داسې نورې ونې پيدا کېږي نومونه يې واخلئ؟
- څو زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي او د ژمي د اړتياو پــه هکلــه دې معلومات وړاندې کړي او بيا دې زده کوونکي د متن له مخې د يو بل په مرسته د امــلا کار وکړي.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د ژمي د مياشتو نومونه په خپلو کتابچو کې وليکي.او په لنډو جملو کې دې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه پنځوسم لوست

د اور ګټې او زیانونه

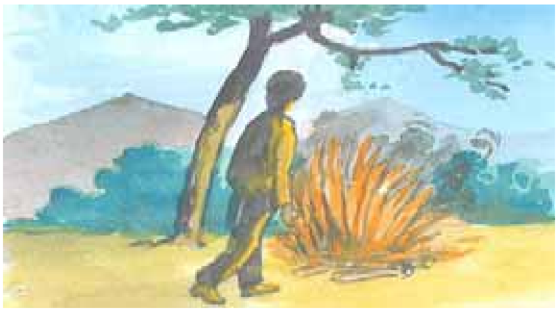

موخه: د متن لوستل، لیکل، د اور د ارزښت،ګټو او زیانونو په هکله زده کوونکــو تــه معلومــات ورکول دي.

پو ښتني:

۱. ستاسو په نظر اور ګټې لري که زیانونه؟

۲. مورِ په ژوند کې اور ته څه اړتیا لرو؟

په پخوا زمانو کې خلکو اور نه پېژانده. کله به چې لمر لویده او هوا تیـــاره کېده، ټول خلک ویده کېدل، خلکو په هغه زمانه کې د هوا د سړیدو له کبله د غرونو په غارونوکې ژوند کاوه. د ځان د تودولو لپاره یې هېڅ ډول وسیلې نه درلودې.

سابه او دڅارویو غوښې به یې اومې خوړلې. ښایي کومه ورځ به په ناڅاپي ډول د برېښنا او تندر (الماسک) د اور له امله کومې ونې اور اخیـــستی وي او د انسان پام به د هغه رڼا او تودوخې ته شوی وي. یا دا چې ښایي د دوو تیږو د سولېدو په وسیله به اور پیدا شوی وي، خو د هغه وخت انسانانو ترې زده کړل چې څرنګه اور پیدا او بل کړي، اوڅه ډول له اور څخه ګټه واخلي.

د اور موندنه او کشف کول د انسان له ارزښتنا ناکو کارونو څخه شمېرل کېږي. د وختونو په تېریدو سره له اور څخه په ګټو اخیستلو باندې هم پــوه شول چې د انسانانو د ژوند د بدلون سبب وګرځېده. وروسته یې له اور څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخوړو د پخولو او د یخنۍ په وخت کې یې د ګرمولو لپاره کار واخیست او د هغه د رڼا څخه یې هم ګټه پورته کړه، خو باید پام وکړو، چې لــه اور ســره هېڅکله لوبې او بې پروایي ونه شي او له ډېر احتیاط څخه کار واخیستل شي. ځکه اور په هغه اندازې چې ګټور شی دی. په همغې اندازې خطرناک هم دی، چې بیا د هغه مخنیوی ډېر ګران او له توان څخه لرې خبره ده.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ.
- زده کوونکي دې یو بل ته د لوست له مخې املا ووایي او هم د ې د یو بـــل غلطۍ ور په ګوته کړي.
- په ګروپي توګه د اور په هکله خبرې وکړئ او بیا دې له هر ګروپ څخه یو تن د ټولګي مخې ته راشي او په شفاهي توګه دې د اور د ګټو او زیانونو په هکله نورو ته معلومات وړاندې کړي.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکي او په لنډو جملو کې دې وکاروي.
(اور، کشف، غرونو، رڼا، تودوخه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

الوتونکي مرغان

موخه: دمتن لوستل، لیکل، د الوتونکو مرغانو او د هغو د ځینو ډولونو پېژندل او پــه
ګټو یې پوهېدل دي.

پوښتنې:

۱. تاسو د کومو الوتونکو مرغانو نومونه پېژنئ؟
۲. مورږ د کومو الوتونکو له غوښو او هګیو څخه ګټه اخلو؟
۳. کوم الوتونکي په اوبو کې لامبو وهلی شي؟

ځیني مرغۍ او مرغان الوتونکي دي. چې په هوا کې الوزي، له یوه ځای څخه بل ځای ته تګ راتګ کولی شي، ځیني الوتونکي تول ژوند په یوه ځای کــې تېروي، لکه چنچنې، ښاروګانې، زرکې او داسې نورې، خو یو شمېر الوتونکي په ژمي کې تودو سیمو ته کوچ کوي او د اوړي په توده هوا کې بېرته خپلـــو ځایونو ته راځي مرغان ډېر ډولونه لري لکه زانې، بازان، باښې او داسې نور چې قوي وزرونه لري په هواکې ډېر جګ او لوړ الوزي. یاد شوي الوتونکي قوي منبوکې او منګولې لري، چې نور مرغان او حیوانات پرې ښکار کولی شي، نو لــه همدې امله غوښه خوړونکي مرغان بلل کېږي. یو شمېر مرغان د خپلو پرده لرونکو پنجو په مرسته په اوبو کې لامبو وهي. لکه هیلۍ، بتې، ډېنګ او نور.

لغتونه او معنا ګانې:

مښوکه :	ټونګه
منګولې :	پنجې

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ د مرغانو په هکله یو د بل سره خبرې وکړئ او وروسته دې له هر ګروپ څخه یو تن د ټولګي مخې ته راشي د مرغانو او دهغو په ګټو دې خبرې وکړي.
- په لاندې چوکاټ کې د ځینو مرغانو نومونه لیکل شوي دي. تاسی یــوازې د لامبو وهونکو مرغانو د نومونو څخه یوه کړۍ راتاوه کړئ او بیـــا د لانـــدې چوکاټ په شان د هغو نومونه په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

بازان، بانبې، چنچنې، هیلۍ، بتې، ډینګ

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې لاندې جملې د قوسونو په مناسبو کلمو سره ډکې کړي.

۱. ځینې مرغۍ او مرغان الوتونکي ________. (دي، ده)

۲. ځینې الوتونکي ټول کال په یو ځای کې ژوند ________.(تېروي،لري)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اووه پنځوسم لوست

رښتینی هلک

موخه: چې زده کوونکي د انصاف او رښتینولۍ په ارزښت وپوهېږي او په متن کې د مفردواو د جمع کلمو توپیر وکړي او دا متن سم ولولي او ویې لیکي.

پوښتنې:

١. په پورتني انځور کې څه وینئ؟

٢. د شیانو په پلورلو کې انصاف کول ښه کار دی؟

یو هلک په خپل پلورنځي (دوکان) کې د اړتیا وړ شیان خرڅول. یو سړی راغی، دوې هګۍ یې واخیستې. د اخیستونکي فکر نه و، د پینځو افغانیو پر ځای یې لس افغانۍ ورکړې او ترې روان شو، هلک پوه شو، چې اخیستونکي ورته د پینځو افغانیو پرځای لس افغانۍ ورکړې،له پلورنځي ووت او ورپسې یې منډه کړه او هغه ته یې وویل: ماما! دا لس ګون در واخله او ته پنځه افغانۍ راکړه، دا ځکه چې زما پینځه افغانۍ پر تا کېږي.

اخیستونکي د دغه هلک له رښتینولۍ او صداقت څخه ډېر خوشحاله شو. نو ورته یې وویل: شاباس! ستا له رښتینولۍ نه ډېر خوښ شوم. الله (ج) دې نېکمرغه لره او دا پنځه افغانۍ دې هم تاته بخشش وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- متن ولولئ او بیا د متن په مطلب له یو بل سره خبرې وکړئ.
- د هر ګروپ یو تن دې د ټولګي مخې ته راشي او د لوست مطلب دې په خپله ژبه ووايي.
- یو بل ته د کلمو او جملو املا ووایاست!
- له مفردو کلمو څخه د جمع کلمې جوړې کړئ.

مفرد	جمع
هلک	هلکان
سړی	
اخیستونکی	
فکر	

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې له لاندې ګډو وډو کلمو څخه یوه جمله جوړه کړي.

(ډېر، خوشحاله شو، اخیستونکی، د دغه هلک له ربتینولۍ څخه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته پنځوسم لوست

دکورنيو چرګانو ساتنه

موخه: د متن لوستل، ليکل ، دکورنيو چرګو او چرګانو روزنه او د هغو په سمې پالنې او ګټو پوهېدل دي.

پوښتنې:

۱. تاسې په کور کې دچرګو او چرګانو د ساتنې سره مينه لرئ او دهغو په سمې ساتنې پوهېږئ؟

۲. د کورنيو چرګانو څخه کومې ګټې اخلو؟

عابدې په کور کې چرګې او چرګان ساتلي وو. د هغې چرګې او چرګان ورځ په ورځ خوارېدل، چرګو يې هګۍ نه اچولې،عابده نه پوهېده چې څه وکړي؟ يوه ورځ چې اکا يې شېر محمد د دوی کورته راغی نوعابده يې خپه وليده. شېر محمد اکا ور څخه وپوښتل چې څه خبره ده؟ عابدې ورته وويل: کاکـــا جانه! زما چرګان ورځ په ورځ خوارېږي او هګۍ هم نه اچوي، نه پوهېږم چې څه وکړم؟ هغه ورته وويل: دچرګو اوچرګانو مرغانچه پاکه ساته! ښه او پاک خواړه او اوبه ورکوه! او په خپل وخت يې واکسين کوه، چرګې او چرګان به دې ښه شي، ځکه چې واکسين چرګان له ناروغيو څخه ژغوري. عابدې دا کار وکړ، هماغه و چې چرګې او چرګان يې غوښن او تندرست شول او چرګې يې په هګيو راغللې، اوس نوعابده خوشحاله ده، ځکه هره ورځ له خپلو چرګـــو څخه هګۍ ټولوي اوبازار ته يې د پلورلو لپاره وړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- متن ولولئ او بیا له یو بل سره د کورني چرګانو دګټو په هکله خبرې وکړئ.
- لاندې نیمګړې عبارتونه په خپلو کتابچو کې بشپړ کړئ.

- عابدې په کور کې چرګان ساتلې.............. .
- دهغې چرګان ورځ په ورځ..................... .
- عابده نه پوهېده چې څه ....
- یوه ورځ چې اکا یې شېر محمد د دوی کورته ....
- نو عابده یې خپه ....
- شېر محمد اکا ور څخه وپوښتل چې څه ....
- عابدې ورته وویل: چې کاکا جانه! زما چرګې او چرګان ورځ په ورځ خوارېږي او هګۍ هم ....
- هغه ورته وویل: د چرګو او چرګانو مرغانچه پاکه ساته! ښه او پاک خواړه او............ .

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د (چرګان، هګۍ، بازار) کلمې په لنډو جملو کې وکاروي او په خپلو کتابچو کې دې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پرحیواناتو زړه سوی

موخه:د متن سم لوستل، لیکل، پر څارویو باندې د زړه سوي درلودل دي.

پو ښتنې:

۱. ستاسې په نظر په څارویو باندې زړه سوی ښه کار دی؟
۲. آیا ویلی شئ چې له غوا، آس او چرګانو څخه کومې ګټې اخېستل کېږي؟

خدای (ج) ټول څاروي د انسانانو د خدمت او ګټې اخیستلو لپاره پیدا کړي دي او لوی خدای (ج) د دوی په واسطه د لویو نعمتونو د رالېږلو مهرباني کړې ده. د غواګانو، مېږو او وزو څخه غوښې او شیدې را کوي، د چرګو له غوښو او هګیو څخه نور په زړه پورې خواړه برابر وو. د ځینو نورو څارویو له غوښو، پوستکو او وړیو څخه هم د ژوند نورې اړتیاوې پوره کوو.

بار وړونکي څاروي هم زموږ د ژوند په سمبالولو کې لویه برخه لري. نو په دې ترتیب د انسانانو د ژوند بېلابېلو خواوو د دغو څارویو په دغو ځانګړتیاو سمون موندلی دی. په کار ده چې موږ څارویو ته زیان و نه رسوو او پرې زړه سوی ولرو. یوه پخوانۍ کیسه ده چې وایي: یو سړی چې ډېر ګناهکاره و، یوه ورځ له

(c) ketabton.com: The Digital Library

يوه کلي څخه تېرېده، هلته يې يو سپى وليد چې د تندې له لاسه نږدې دى چې مړ شي.
سړي له څاه څخه اوبه را وايستلې او سپي ته يې ورکړې او هغه يې له مرګ څخه وژغوره لوى خداى (ج) د همدې زړه سوي په خاطر د هغه ګناهکـــار سړي ټولې ګناوې وبخښلې.

د زده کوونکو فعاليتونه:

- متن په لوړ آواز ولولئ.
- په ځارويو باندې د زړه سوي په هکله خبرې وکړئ.
- د څو ځارويو د نومونو املا دې يو بل ته ووايي.

کورنۍ دنده:

– لاندې پوښتنې او ترځنګه يې دهغو ځوابونه په خپلو کتـــابچو کـــې وليکئ!

- له غوا څخه څه شى لاس ته راوړو؟
- موږ او تاسې ولې بايد پر ځارويو باندې زړه سوى ولرو؟
- سړي څه شى وليد او څه يې وکړل؟
- هغه ګناهکار سړي سپي ته ولې اوبه ورکړې؟
- لوى خداى(ج) له هغه ګناهکار سړي سره څه وکړه؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

مرغان او د ځالو جوړونه

موخه: چې زده کوونکي په دې پوه شي چې الوتونکي هم د خپل نسل د دوام او پايښت لپاره خپلو ځانواو بچيو ته ځالې جوړوي، په ځالو کې هګۍ اچوي او خپل بچي په کې روزي.

پوښتنې:

۱. الوتونکي په پسرلي او اوړي کې څه کوي؟
۲. څه فکر کوئ چې الوتونکي ولې ځالې جوړوي؟
۳. مرغان خپلې ځالې له څه شي څخه جوړوي؟

کله چې هوا توده شي ونې شنې او د هېواد هره خوا سمسوره شي، الوتونکي د ځالو په جوړولو پيل کوي. ښاروګانې، چنچڼې، طوطيان، کارغان او داسې نور مرغان د ونو په ښاخونو، باغونو، ځنګلونو او د ځينو دېوالونو په سوريو او لوړو غرونو کې دخپلوځالو په جوړولو لګياوي،الوتونکي په دښتو، پټيو او د باغونو په شاوخوا کې الوزي واښه راټولوي او په خپلو مښوکو او پښو سره يې يو په بل باندې په ترتيب سره ږدي او په لږه موده کې ښکلې ځاله جوړوي.

پوهېږئ چې بيا په ځاله کې څه کوي؟ په خپلو ځالو کې ژوند کوي، هلته هګۍ اچوي او له هګيو څخه څه موده وروسته واړه واړه ښکلي، بچيان راباسي.بيانو

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کوچنيو الوتونکو مور اوپلار دوی ته خواړه راوړي، خپلو بچيو ته يې په خوله کې ورکوي، تر څو چې بچي يې لوی شي او والوزي.

موږ ته په کار ده چې د مرغانو ځالو ته لاس ورنه وړو، د هغو ځالې ورانې نه کړو او بچيانو ته يې آزار ونه رسوو. ځکه چې د مرغانو بچي هم خپلو ميندو او پلرونو ته ګران دي.

د زده کوونکو فعاليتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ بيا د لوست په مطلب له يوه بل سره خبرې وکړئ.
- د لاندې پوښتنو سم ځواب په خپلو کتابچو کې وليکئ.
  ۱. مرغان چېرې ځالې جوړوي؟
  ۲. مرغان په څه شي کې ژوند کوي؟
  ۳. مرغان چېرې هګۍ اچوي؟ او له هګيو څخه څه شی منځ ته راځي؟
  ۴. مرغان څه شی خوري؟
- زده کوونکي دې د متن له مخې له يو بل سره ځينې کلمې او جملې د املا په توګــه وکاروي.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د لاندې جملو تش ځايونه دقوسونو په مناسبو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړي.

الف: الوتونکي د ځالو په جوړولو پيل ________. (کوي، کوی).

ب: موږ ته په کار ده چې د مرغانو ځالوته لاس ور نه وړو او د هغو ځالې ورانې ________. (نه کړو، ورانې)

يو شپېتم لوست

ښه کړه وړه

موخه: د ښو کړو وړو په ارزښت پوهېدل، له ناوړه چلند څخه ځان ژغورل، د ژوند په چارو کې د ښو کړو وړو غوره کول او په لوست کې د نومونو پېژندل دي.

پوښتنې:

۱. په پورتني انځور باندې څوک خبرې کوي؟

۲. آیا د ښې رويې په اړه څه پوهېږئ چې څنګه پايلې لري؟

۳. تاسې له خپلو ټولګيوالو او همزولو سره څه ډول رويه بايد ولرئ؟

زرغونه په درېم ټولګي کې زده کړه کوي. هغه چې پرون د ښوونځي څخه کور ته راغله، ډېره خپه وه، مور يې ترې پوښتنه وکړه: لورې! ولې خپه يې څه پېښه شوې ده؟ زرغونې ورته وويل: درېم ساعت و، غوښتل مې چې د پښتو د نوي لوست کلمې د ښوونکي له لارښوونې سره سم په خپلې کتابچې کې وليکم. لاسي بکس کې مې خپل قلم ولټاوه، نه و.

په دې وخت کې مې ورېمې ته پام شو چې زما په قلم باندې لګيا ده ليکنه کوي. هغې ته مې وويل: چې بې له اجازې څخه د چا قلم مه اخله. دا ښه کار نه دی يو ځل ورېمې په ډېره بده رويه قلم راته ګوزار کړ او داسې يې راته وويل: واخله خومره وړې يې، خوما د هغې په وړاندې هېڅ ونه ويل ډېره تـرې خپـه او خواشينې شوم. ځکه چې هغې زما د لاسي بکس څخه بې له اجازې قلم اخيستی

(c) ketabton.com: The Digital Library

و. او د دې پرځای چې له ما څخه بخښنه وغواړي او مننه وکړي. په بد ډول يې قلم راته را ګوزار کړ.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- يو بل سره متن ولولئ!
- لاندې څو کلمې درکړل شوي دي. په کلمو کې نومونه پيدا کړئ او په خپلو کتابچو کې يې وليکئ!

خپه– زرغونه– قلم– ليکنه– ورېمه.

- زده کوونکي دې د بد چلند په اړه خبرې وکړي.

کورنۍ دنده:

- لاندې جملې په خپلو کتابچو کې په مناسبو کلمو سره بشپړې کړئ!

○ زرغونه په درېم ټولګي کې زده کړه _________.

○ بې له اجازې څخه د چا قلم ________. دا ښه کار ________.

○ او بې له مننې څخه يې __________.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه شپېتم لوست

د شاتو مچۍ

موخه: د شاتو د مچیو روزل او د هغود ګټو او ګډ ژوند په هکله معلومات ورکول اود دغــه لوست سم لوستل او ليکل دي.

پو ښــتنې:

۱. په پورتني انځور کې څه وينئ؟

۲. د شاتو مچۍ مو ليدلي او پوهيږئ چې له هغو څخه څه شی لاس ته راځي؟

د شاتو مچۍ ډېره ګټوره حشره ده. مچۍ په خپل منځ کې منظم ژوند لري او د دوی د ژوند نظم د نورو ژوو په ګډ ژوند کې نه ليدل کېږي. ځيني خلک د شاتو مچۍ په صندوقونو کې ساتي او د هغو روزنه کوي او ځينې ورته د کور په لوړو ديوالونو کې له ډېروخخه ځايونه جوړوي.

په هر صندوق کې تر څلويښتو زرو مچيو پورې ژوند کوي. د شاتو مچۍ په ګرمو ځايونوکې چې هلته ګل لرونکي بوټي او ګلان ډېر وي په زياته انــدازه شات ورکوي. په هر صندوق کې يوه ملکه وي چې ښځينه مچۍ ده، نور يې کار ګران او ساتونکي دي د ملکې دنده هګۍ اچول دي، د نورو مچيو دنده د ګلانو څخه د شيرې زبيښل دي چې شات ورڅخه لاس ته راځي، همدارنګــه دکورونو جوړول هم ددوی په غاړه دي او د دوی په وجود کې د شمعې د موم په شان موادشته چې د خپلو کورونو په جوړولو کې ځنې کار اخلي، او خپلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

بچيو ته خواړه هم له شاتو څخه ورکوي.زموږ په هېواد کې د مچيو روزلو او ساتلو ته ډېره پاملرنه کېږي. شات د روغتيا لپاره ډېر ګټور خواړه دي چې بدن پياوړی کوي.

مآخذ: افغان اساسي قابليتونو پښتو لپاره د زده کړي لازمي مواد

د زده کوونکو فعاليتونه:

- په ګروپونو کې د لوست متن ولولئ! بيا د شاتو د مچيو د کار، فعاليـــت او ګټو په هکله يو له بل سره خبرې وکړئ. يو تن دې د ټولګي مخې ته راشي او د شاتود مچيو په اړه دې معلومات وړاندې کړي.
- د لاندې کلمو لپاره په چوکاټ کې دوه معناګانې درکړل شوي دي. تاسې يې سمه معنا غوره کړئ او د کلمو تر څنګه يې په خپلو کتابچو کې وليکئ!

شات:__________

ګرم: __________

هېواد:__________

عسل ، بوره
سوړ، تود
ښار، وطن

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې (د شات، مچۍ ، ګټور) کلمې په جملو کې وکاروي او په کتابچو کې دې وليکي!

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیم لوست

وریښم څرنګه لاس ته راځي؟

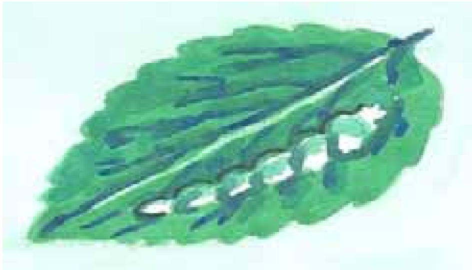

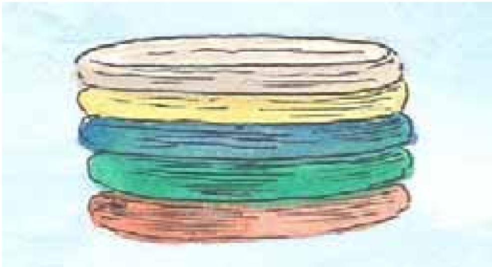

موخه: د متن سم لوستل، سم لیکل، د نویو کلمو په معنا پوهېدل او د وریښمو پېژندل او په ارزښت یې پوهېدل دي.

پوښتنې:

۱. ستاسو په نظر وریښم څه شی دی؟ او څنګه لاس ته راځي؟

۲. له وریښمو څخه څه شی جوړیږي؟

وریښم د وریښمو له کوچنې چینجي څخه لاس ته راځي. په دې توګه چې دا کوچنی چینجی له ځان څخه نازک تارونه تاووي او په همدې نازکو تارونو کې چې د خونې په توګه ورته جوړه شي، ژوند کوي. چې همدې وریښمنې خونې یا غوزې کې د دوو څخه تر درې اونیو پورې پاتې کېږي. او په همدغه وخت کې ورو ورو الوتلو ته تیارېږي. چې په پای کې د وریښمو خونه سورې کوي او له هغې څخه بهر راوزي او هګۍ اچوي چې له دې هګیو څخه نور دوریښمو چینجي پیدا کېږي، د وریښمو د چینجیو خواړه د توت پاڼې دي.د وریښمو د لاس ته راوړلو په خاطر دا غوزې په مناسبو او تودو ځایونو کې ساتي چې د وریښمو چینجي له وتلو او یا د پیدا کېدو څخه مخکې مړه نه شي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته بیا د وربښمو غوزه چې په اصل کې یو اوږد تار دی، ورو ورو خلاصوي.

دا تارونه په خاص مهارت سره تاووي او له هغې څخه د وربښمو ټوکر او نور شیان چې ډېرارزښتناک، کلک او کم پیدا کېږي جوړوي چې دغه وربښمین شیان د نړۍ په ټولو بازارونو کې خپل ارزښت لري.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې متن په لوړ اومناسب آواز ولولي.
- د وربښمو په اړه دې معلومات ورکړي.
- لاندې کلمې په خپلو ګروپونو کې هېجا کړئ!

(وربښم– تارونه– هګۍ– ټوکر)

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې دا کلمې په لنډو جملوکې وکاروي او بیا دې په خپلو کتابچو کې ولیکي. (وربښم، تارونه، هګۍ، ټوکر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

روغه جوړه

موخه: د متن لوستل، لیکل د شخړو او لانجو څخه ځان ساتل او د روغې جوړې پــه ارزښت او ګټو پوهېدل دي.

پو ښتنې:

۱. تاسو د روغې جوړې په هکله څه اورېدلي دي؟
۲. د تاسو په فکر روغه جوړه موږ ته څه ګټې لري؟

یوه ورځ اجمل له خپل ورور خټک سره د لوبو کولو په وخت کې په شخړه شو، یو د بل په وهلو او ټکولو یې پیل وکړ، چې ناڅاپه یې پلار کور ته راغی، ګوري چې دواړه په جګړه اخته دي، پلار یې دوی سره خلاص کړل. اجمل له خټک څخه مشر و، پلار یې داسې ترې وپوښتل: زویه! په څه شي باندې دې له خټک سره لانجه وه؟ اجمل وویل:« پلار جانه! ده زما توپ واخیسته او بېرته یې نه راکاوه، هرڅومره مې چې ورته وویل، توپ زما دی، خو نه یې منله، اړ شوم چې توپ ترې په زوره واخلم، خو خټک په ما ګوزارونه وکړل، ما هم پرې ګوزارونه وکړل.» پلار یې چې د اجمل خبرې واورېدې بیا یې داسې ورته وویل:« زویه! ته خو مشر یې باید په خپل کشر ورور ډېره مهرباني ولـــرې. همدارنګه خټک چې له تا نه کشر دی باید ستا د مشر توب درناوی په پام کې ونیسي. په پای کې یې داسې وویل: کوښښ وکړئ چې په لوبو کې له یوبـــل سره په هېڅ شي بې ځایه شخړه او لانجه ونکړئ ځکه شخړې او لانجـــې د خپګان سبب ګرځي.»

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لوست متن په لوړ آواز ولولئ!
- د لاندې چوکاټ ضد کلمې د کرښې په وسیله په خپلو کتابچو کې ونښلوئ!

ورځ	مشر
کشر	سوله
دښمني	دوستي
شخړه	شپه

- د لاندې جملو تش ځایونه د قوسونو په مناسبو او سمو کلمو سره په خپلو کتابچو کې ډک کړئ.

– یوه ورځ اجمل له خپل ورور ختیک سره د لوبو کولو په وخت کې په ـــــــــــ شو. (شخړه– جګړه)

– چې ناڅاپه یې پلار کور ته ـــــــــــ. (ورغی– راغی)

کورنۍ دنده:

– لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او په لنډو جملو کې یې وکاروئ.
(شخړه– روغه جوړه– مشر)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه شپېتم لوست

د زرد آلو زړی

موخه: د زده کوونکو د لوستلو اوليکلو مهارتونو ته وده ورکول او ددې کيسې په موخې پوهېدل دي.

پو ښتنې:

۱. په انځورکې څه وينئ؟
۲. زرد آلو په کوم موسم کې پيداکېږي؟
۳. په اوړي کې کومې ،کومې ميوې پخيږي؟

يوه ورځ يو هلک په لار کې زردالو خوړل او زړي يې غورځول. يوه زوړ بزګر چې هلته پـه خپل پټــي کې په کار بوخت و، زړي يې راټول کړل او د لارې په څنګ کې يې تــر خــاورو لاندې ښخ کړل. هغه هلک د بزګر دا کــار وليد. خو څه يې ونه ويل او خپله لاره يې ونيوه.

څو کاله وروسته هلک له هغه ځايه تېرېده ګوري چې د زړي په ځای يو ښــه نيالګی شين شوی دی.بزګر يې په اوبو ورکولو لګيا دی. له دې خبــرې نــه څوکاله نور هم تېر شول. دا هلک چې ځوان او زلمی شوی بيا له همدغه ځای څخه تېريږي. ګوري چې د زردآلو ونې خورا ډېرې مېوې نيولې دي. خو هغه بزګر هلته نشته ځوان هلک د دې ځای له ګاونډيانو او خلکو څخه د هغــه پوښتنه وکړه، خو داسې څرګنده شوه چې څه موده مخکې هغه مړ شوی دی. ځوان د زردآلو ونې ته ورنژدې شو دوه دانې يې ترې راوشکولې او هغه سپين ږيري بزګر ته يې دعاګانې وکړې، چې د زرد آلو د زړو يې دومره روزنه کړې وه. خو دا ځلې په خپله ده هم د زردآلو زړي ونه غورځول او په خپله باغچه کې يې وکرل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې لوست ولولئ او په مطلب یې له یو بل سره خبرې وکړئ!
- د لاندې جملو تش ځایونه د قوسو په لیکل شوو مناسبو کلمو ډک کړئ!

– یوه ورځ یوه هلک په لار کې زرد آلو ______.   (خوړل، مینځل)

– یو زوړ بزګر چې هلته په خپل پټي کې په کار بوخت و، زړې یې را تــول ______ او دلارې په څنګ کې یې تر خاورو ______ ښخ کړل.

(خوړل– مینځل– کړل– لاندې)

کورنۍ دنده:

– زده کوونکي دې لوستل شوې کیسه په یادو زده کړي او په بله ورځ دې نوموړې کیسه نورو ته ووایي.

زيار او هوسايي

موخه:د ګډې مرستې په ارزښت او ګټو پوهېدل، ددې کېسې سم لوستل او ليکل دي.

پوښتنې:

۱. هغه کسان چې له يو بل سره په کارونوکې مرسته کوي نتيجه به يې څنګه وي؟
۲. آيا تاسې هم يود بل سره مرسته او همکاري کوئ؟

په يوه ځای کې دريو ملګرو (ايمل، ميرويس او خوشحال) سره ګډ ژوند کاوه. يوه ورځ ايمل چې څه غنم درلودل فکر يې وکړ، که د غنمو دانې وکرم، نو ډېرغنم به لاس ته راشي، دا کار يې خوښ شو. د غنمو په کرلو کې يې له خپلو ملګرو نه مرسته وغوښتله. هغوی ورويل: (موږ خپل کارونه کوو مرسته نشوکولی) ايمل غنم وکرل، غنم شنه شول، د پخېدو څخه وروسته يې بيا د غنمو په لو، درمند کولواو پاکولو کې مرسته وغوښته، ملګرو يې بيا ورته وويل(موږ خپل کارونه کوو، بې کاره نه يو، مرسته هم نشو در سره کولی) ايمل بيا خپل زيار او همت ته دوام ورکړ.

غنم يې ورېبل، درمند يې کړل کورته يې هم راوړل د اوړو کولو، او د ډوډۍ د پخولو په وخت کې يې هم له هغوی څخه مرسته وغوښته. بيا هم هغوی د ايمل سره مرسته ونه کړه. کله چې ايمل ډوډۍ پخه کړه، نو ويې ويل: (څوک زما سره ډوډۍ خوري؟) دوی دواړه په منډه راغلل. ويې ويل: چې موږ به درسره د ډوډۍ په خوړو کې مرسته وکړو.

دوی چې ډوډۍ خوړولو ته ځانونه تيار کړل. ايمل ورته وويل، د کرلو، لوکولو، درمندولو، پاکولو او پخيدو په وخت کې چېرې وئ؟ ډوډۍ چې تياره شوه تاسې يې خوړلو ته راغلئ. د تيار خوړو وخت تېر دی. هر څوک بايد کار وکړي. د خپل کار او زيار ګټه دې وخوري او د نورو د اوږو بار دې نه شي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن ولولئ بیا د لوستل شوي متن د مطلب پـه اړه د کیسې په توګه یو له بل سره خبرې وکړئ!
- د کرښې د نښلولو په واسطه په لاندې چوکاټ کې له تورو څخه په خپلـو کتابچو کې بشپړې کلمې جوړې کړئ!

ا	م
غنـ	ویس
میر	سته
مر	ډی
در	یمل
ډو	مند

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې لوستل شوې کیسه په یاد زده کړي او بیـا دې خپلـو ټولګیوالو ته ووایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوه شپیتم لوست

لیک نښې

.   ،   !   ؟   :

موخه: د لوست په متن کې د لیک نښو پېژندل، هغو ته پوره پاملرنه او د متن لوستل او لیکل دي.

پوښتنه:

۱. په پورتني چوکاټ کې د لیکلوکومې نښې نښانې پېژنئ؟

شارحه (:) - سوالیه (؟) - ندایه (!) - کامه (،) - ټکی(.)

د لاندې متن د هرې جملې په آخر کې د غه لیک نښې وګورئ!

مور او تاسې هره ورځ بوره خورو. بوره په خوراکي شیانو کې لکه کلچې، روټونه، حلوا، خوږې ډوډۍ او نورو کې کارول کېږي.
ګرانو زده کوونکو! پوهېږئ چې بوره څه ډول لاس ته راځي؟
بزګران، لومړی ځمکه یوې کوي او په هغه کې د لبلبو او د ګنیو (ګنداېریو) تخم کري. د څو میاشتو څخه وروسته بیا لبلبو او ګنې پخېږي، بزګر لبلبوله ځمکې څخه راباسي او د ګنداېریو بوټــي ربېي او بیا یې د بــورې جوړولــو فابریکې ته وړي.
لبلبو ښه پرېمنځي او له هغه وروسته یې دماشینونو په واسطه میــده کــړي. اوبه لویو دېګونو کې یې ښه وایشوي چې ټول اوبه شي. له هغې وروسته پــه ماشینونو کې ورته څرخ ورکوي چې په دې وخت کې یې رنګ لږلږ سپینیږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

او په پای کې په سپین رنګه پوډر بدلېږي بیا یې له ماشینونوڅخه راوباسي کله چې وچه شوه بیا یې د پلورلو لپاره بازارونو ته وړي.

د زده کوونکو فعالیتونه:

- په خپلو ګروپونو کې متن په ګډه سره ولولئ!
- لاندې جملې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او د هرې جملې په پای کې مناسبې لیک نښې وکاروئ!

الف: موږ او تاسې هره ورځ بوره خورو

ب: بوره په نورو خوراکي شیانو لکه کُلچې رُوټ حلوا او خـــوږه ډوډۍ کـــې کارول کېږي او له هغه څخه ګټه اخلو

ج: ګرانو زده کوونکو پوهېږئ چې بوره څه ډول لاس ته راځي

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې لاندې لنډې جملې په خپلو کتابچو کې ولیکي او بیا دې لیک نښې (؟ ! : ، ۰) د جملو په پای کې سمې وکاروي.

۱. زه هر سهار بوره خورم ۳. ګرانو زده کوونکود لبلبوڅخه کوم شیان جوړېږي

۲. ته هر سهار بوره خورې ۴. بوره په نورو شیانو لکه حلوا روټ کلچوکې کارول کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

اته شپېتم لوست

ساده کلمې

موخه: دمتن لوستل، لیکل دکلمې پېژندل، په معنا اوتعریف يې پوهېدل او په سمه توګـه د هغې کارونه ده.

پو ښتنې:

۱. ویلی شئ چې کلمې له څه شي څخه جوړېږي؟

۲. د کلمې په مفهوم او تعریف باندې پوهېږئ؟

کلمه: هر معنا لرونکی لفظ چې زموږ له خولې څخه ووځي کلمـه بلـل کېږي. لکه احمد، محمود، قلم، کتاب، مېز.

کلمې له تورو او توري له غږونو څخه جوړېږي. همدا رنګه د کلمـو لـه یوځای کېدو او ترتیب څخه جملې جوړېږي او د جملو له یو ځای کېـدو نثرونه، نظمونه او شعرونه جوړېږي.

زموږ کور په ښار کې دی. زه هره ورځ خپل ټول درسي مـواد (تـوکي) لکه کتاب، قلم او کتابچه پخپل لاسي بکس کې ږدم او ښوونځي ته روانېږم. زموږ ښوونځی په ډېر ښه ځای کې دی. لوی او ښکلي چمـن هـم لـري زده کوونکي د تفریح په وخت د ښوونځي په میدان کې سپورتي لوبې کوي. زه په ټولګي کې خپل مېز او څوکۍ پاک ساتم. د زده کړې په وخـت کـې د ښوونکي خبرو ته غوږ نیسم. د پښتو د درېم ټولګي کتابونه چې د ښوونځي د اداري له خوا ماته راکړل شوي دي، هغه ښه ساتم. او پوښ ورته ورکوم. چې څېرې نه شي کله چې لوست پای ته ورسېږي د ترانې په ویلـو سـره مـوږ رخصتېږو او د کور په لور روانېږو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لغتونه او معناګانې:

غږونه :	آوازونه
توري :	حروف

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لوست متن روان او سم ولولئ. او بیا په هغه کې ساده کلمې ورپه ګوته کړئ !
- په خپلو ګروپونو کې څو ساده کلمې ولیکئ!
- د لاندې چوکاټ کلمې په خپلو کتابچو کې په جملو کې وکاروئ!

ټولګی	کتابچه
فوټبال	څوکۍ
میدان	مېز
قلم	کتاب

کورنۍ دنده:

- لاندې کلمې په خپلو کتابچو کې ولیکئ او په جملو کې یې وکاروئ!
(مېز، څوکۍ ، تخته، قلم، کتابچه)

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهه شپېتم لوست

مرکبې کلمې

موخه: د مرکبو کلمو پېژندل، له مفردو کلمو څخه دهغو توپیراو په لوستلو او لیکلو کــې یې سم کارول دي.

پو ښــتنې:

۱. آیا تاسو مرکبې کلمې پېژنئ؟

۲. مرکبې کلمې څه ډول کلمې دي څوک به یې داړه کوم مثال ووایې؟

مرکبې کلمې : هغو کلمو ته وایي چې له دوو یا زیاتو خپلواکو کلمو څخــه جوړې شوې وي. لکه میرویس میدان، انارګل، ورځپانه او نور...

په لاندې جملو کې مرکبې کلمې په نښه اوښه ورته ځیرشئ!

۱. بادام ګل خپلې مور ته یو ټیکرې واخیست.

۲. سرتور ښکلی پیل مرغ لري.

۳. اجمل نوې ښار ته لاړ.

۴. سپین بولدک د کندهار په ولایت کې دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- زده کوونکي دې لوست په مناسب آواز ولولي.
- زده کوونکي دې له یو بل سره د مرکبو کلمو په معنا او تعریف خبرې وکړي
او د هغو لنډ تعریف دې په یاد زده کړي. او په کلمو کې دې مشق او تمرین وکړي.
- له لاندې کلمو څخه مرکبې کلمې په نښه او په خپلو کتابچو کې يې ولیکئ.
سپین غر، ګل غوټۍ، بادام ګل، سره بانجان، توربانجان، قلم، کتاب.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو مرکبې کلمې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

اویاوم لوست

وروستاړي

تون، والی، جن، ان، مند، من ،تیا،توب

موخه: د وروستاړو لرونکو کلمو پېژندل او په لوستلو او لیکلو کې یې سم کارول دي.

پو ښتني:

۱. په پورتني چوکاټ کې څه لیکل شوي دي؟ څوک یې لولي؟

۲. د وروستاړي په هکله کولی شئ څه ووایاست؟

وروستاړي هغه نا خپلواکې کلمې دي چې د خپلواکو کلمو په پای کې ورسره یو ځای کېږي او د کلمو معنا بدلوي.

۱. پیغلې او ځوانان په پوهنتون کې زده کړه کوي.

۲. د اخک پلار جبار خان اکا هیرجن سړی نه دی.

۳. زموږ خلک د سولې پلویان دي.

۴. انځرګل ډېر ښه هنرمند دی.

۵. خوشحال بابا ډېر قدرمن سړی و.

۶.د زلمیتوب وختونه په بې پروایۍ کې مه تیروئ!

۷. سید جمال الدین افغان په خپلو لیکنو کې پوره وړتیا ښودلې ده.

۸. د امیر کروړ پیاوړتیا د ده له شعرونو څخه څرګندیږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- د لوست متن په چوپه خوله له ځان سره ولولئ!
- څو زده کوونکي دې د ټولګي مخې ته راشي او په لیکل شوو جملو کې دې د ورروستاړي لرونکي کلمې ور په ګوته کړي.
- مشق او تمرین:
- لاندې جملې ولولئ او ورروستاړي لرونکي کلمې پکې پیدا کړئ او په خپلــو کتابچو کې یې ولیکئ.

ــ ربنتین والی د انسان ښه صفت دی. (رښتین والی)
ــ بډای خلک په ژمي کې ورین کالي اغوندي.
ــ د بریالي خور په روغتون کې بستر ده.
ــ له درواغجن سړي سره څوک ناسته او ولاړه نه کوي.
ــ جمال ښه انځورګر او هنرمند ځوان دی.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې د (تون، والی، جن، ان، مند، من) ورروستاړي په کلمــو کې وکاروي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

يو اوياوم لوست

مختاړي

نا، بې، با، هم

موخه: د مختاړو پېژندل، د مختاړو لرونکو کلمو پېژندل او په ليکنو او لوستنو کې د هغــو سمه کارونه ده.

پو ښـتنې:

۱. پورتني چوکاټ کې څه ليکل شوي دي؟

۳. تاسې د مختاړو په هکله څه ويلی شئ؟

مختاړي هغه نا خپلواکي کلمې دي چې د خپلواکو کلمو په سرکې ور ســره نښلول کېږي.او د کلمې د معنا د بدلون سبب ګرځي. لکه پوه، ناپوه، ځای، بې ځای، ادب، با ادب، کار، همکار.

۱. نا پوه سړی لکه ړوند وي.

۲. بې ځايه خبرې کول ښه کار نه دی.

۳. سرتور يو با ادبه هلک دی.

لغتونه او معناګانې:

ناخپلواکه :	نامستقله
بدلون :	تغيير

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- لوستل شوی متن دې په لوړ آواز سره ولولي.
- زده کوونکي دې یو د بل سره د مختاړي مثالونه مشق او تمرین کړي.
- په لاندې جملو کې مختاړي پیدا او په نښه یې کړئ بیا یې په خپلو کتابچو کې ولیکئ.

۱. زه بې کاره نه یم.   لکه (بې کاره) په مثال کې

۲. دا خواړه ډېر بې خونده دي.   (بې) مختاړی دی.

۳. د ناروغ پوښتنه ثواب لري.

کورنۍ دنده:

- زده کوونکي دې په خپلو کتابچو کې څو مختاړي لرونکي کلمې ولیکي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوه اویایم لوست

عبارت او جمله

موخه: د عبارتونو پېژندل، د عبارتونو او جملو په توپيرونو پوهيدل دي.

پوښتنې:

۱. عبارت څه ته وايي؟

۲. څوک کولی شي د عبارت يو مثال ووايي؟

جمله او عبارت: هغه يوه يا څو کلمې چې له يو ځای کېدو څخه يې بشپړ مفهوم واخيستل شي جمله بلل کېږي او که څو کلمې سره يوځای شي او پوره معنا ور نه کړي عبارت دی.

لاندې جملو ته ځير شئ اوعبارتونه په کې وګورئ!

- **زه هر سهار د شيدو چای څښم.**
- **زلمی پرون د غزني ښار ته نه و تللی.**
- **د ړندو سره هر ډول مرسته کول ښه کار دی.**
- **د علم زده کړه په هر مسلمان نارينه او ښځې فرض ده.**
- **د ښوونځي ميدان.**
- **د احمد پلار.**

پورتنو ليکنوکې څلور کرښې جملې او وروستۍ دوه کرښې عبارتونه دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د زده کوونکو فعالیتونه:

- متن دې روان او سم ولولي.
- دجملې تعریف له یاده زده کړئ.
- لاندې جملو کې تش ځایونه دچوکاټ په مناسبو او سمو کلمو سره ډک او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ.

شخړه
سولې
عزت
روغتیا
مرسته
خلکو

دا دخپلې مور سره په کارونو کې ______ کوي.

ښه زده کوونکي له یو بل سره ______ نه کوي.

سګرټ او نسوار ______ ته زیان رسوي.

افغانان د ______ غوښتونکي دي.

هر انسان خپل ______ لري.

د چاپېریال ساتنه د ______دنده ده.

.کورنۍ دنده:

– د لاندې جملو تش ځایونه په مناسبو کلمو سره ډک او په خپلو کتابچو کې یې ولیکئ.

ټول افغانان سره ______دي.

د سګرټو او نسوارو کارول ______ته زیان رسوي.

ملالۍ دکور په کارونو کې ______کوي.

نجونې او هلکان په ښوونځي کې ______وايي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

جمله

موخه: دجملو پېژندل او په معنا او مفهوم يې پوهېدل.

پوښتنه

۱. جمله څه ته وايي؟

جمله: یوه یاڅو کلمې چې بشپړه معنا او مفهوم ورکړي جمله ګڼــل کېږي لکه: افغانستان په موږ ګران دی.

په پورته جمله کې افغانستان په موږ ګران دی معنا ورکوي او جمله بلل کېږي.

د زده کوو نکو فعالیتو نه:

- لاندې جملې او عبارتونه ولولئ او له یو بل څخه يې توپیر وکړئ او هر یو یې په خپل کتار کې ولیکئ.
- زه خوشحاله، شریف زما ټولګیوال دي، پاکوالی د ایمان یوه برخـــه ده، زه پاک خواړه خورم، اجمل ښوونځي ته، ایمل کتاب، سپوږمۍ لیک.

کور نۍ دنده:

په خپلو کتابچو کې پنځــه جملــې او پنځــه عبارتونــه ولیکــئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د پوهنې ترانه

پوهنه ده رڼا   وطن ته موښکلا
کتاب او قلم   زموږه رهنما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

وطن زما يې ځان   له تانه شم قربان
ته وينه دافغان   ته لوړ په ټول جهان

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

آباد اوسې آباد   وطنه ته شې ښاد
مونږه سربښندوپه تا   اوساتو دې آزاد

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته کور يې هم مې ګور   ته پلاريې هم مې مور
ته زړه دآسيا   او زما دسترګو تور

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

ته ننګ يې دآريا   او تاج يې ديما
ځاريږمه له تا   افغانستان زما

پوهنه ده رڼا، وطن ته موښکلا
کتاب او قلم زموږه رهنما

محمد مُعين مرستيال

(c) ketabton.com: The Digital Library

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library